

DOLNOŚLĄSKA

Solidarności

Nr 3 (475) • Wrocław, 20.03.2025 r. • ISSN 1641-0688 • redakcja.wroc@solidarnosc.org.pl

2 Relacja z obrad ZR

4 Oświata w Chojnowie

10 Wskaźniki ekono-
miczno-finansowe

14 Krwawy
poniedziałek

Praca a obowiązek ochrony ojczyzny

czytaj na str. 7

Widoczny skutek zwolnień grupowych

Większe kolejki przed urzędami pracy w dolnośląskich miastach – to efekt zwolnień grupowych. W ocenie działaczy, omawiających podczas marcowych obrad zarządu regionu sytuację społeczną, sytuacja wielu branż nie nastraja optymistycznie.

Znana jest data tegorocznego Walnego Zebrania Delegatów – 11 czerwca na terenie hotelu Wodnik. Jak zapowiedział szef Regionu, podczas obrad oprócz części sprawozdawczej, poświęconej bieżącym sprawom będzie też czas na pracę nad programem unijnym, w którym uczestniczy Region. Sprawozdanie z działalności prezydium ZR przedstawił Grzegorz Makul. Zastępca przewodniczącego wspominał m.in. o udziale przedstawicieli dolnośląskiej Solidarności w Narodowym Dniu Pamięci „Żoł-

nierzy Wyklętych”. Grzegorz Makul omówił również zebranie Sekretariatu Służb Publicznych w Spale.

O upamiętnieniu 45. rocznicy powstania NSZZ „Solidarność” mówił przewodniczący ZR. – W niedzielę 24 sierpnia pod tablicą przy ul. Grabiszyńskiej we Wrocławiu odbędą się uroczystości upamiętniające sierpniowy strajk na ówczesnej zajezdni autobusowej. Tydzień później, w rocznicę podpisania Porozumień Sierpniowych, w uroczystości w Gdańsku wzięliby udział członkowie ZR – zapropono-

wał Kazimierz Kimso. Szef Regionu zrelacjonował zebraniem przebieg spotkania Rady Ochrony Pracy, która obradowała na początku marca we Wrocławiu.

Obradujący znaleźli także czas na refleksję nad działalnością współczesną Związku. Podczas marcowego spotkania rozpoczęto dyskusję na temat szeroko rozumianych obszarów, w których Związek powinien zajmować stanowisko. Tomasz Wójcik przedstawił tezę, że próbuje się Związek zepchnąć jedynie do obszarów ściśle zwią-

zanych z prawami pracowniczymi. – Co w takim razie wyróżnia nas od innych związków – pytał członek prezydium, zwracając uwagę, że wiele problemów związanych z godnością zostało przez nasz Związek oddane innym pod hasłem rzekomej apolityczności związku zawodowego. Tomasz Wójcik w swoim wystąpieniu zarysował obszary, w których Związek jak najbardziej ma prawo do zabierania głosu – obrona życia ludzkiego, stabilnego prawa, kwestia kształtu edukacji, stosunków z Unią Europejską oraz kwestii ideologii zeroemisyjności CO₂ i związanej z tym polityki Zielonego Ładu.

W dalszej części obrad działacze podjęli kilka uchwał wewnątrz-związkowych dotyczących m.in. rejestracji organizacji zakładowych.

Branże

O tym, że sytuacja w Toyocie jest stabilna, mówił Daniel Wituszyński. Jednak oceniając całą branżę motoryzacyjną, działacz wskazał na konieczność zajęcia jasnego i zdecydowanego stanowiska w kwestii elektromobilności przez Unię Europejską. W jego ocenie nie zanoś się na nagły wzrost sprzedaży aut elektrycznych, które jak dotąd słabo się sprzedają. Szczególnie dotkliwie to odczuwają poddostawcy części do tego typu aut. W uzupełnieniu wypowiedzi kolegi z Jelcza-Laskowic – Sławomir Biela-kiewicz z wałbrzyskiej Toyoty poinformował o impasie w negocjacjach płacowych z zarządem. – Sytuacja

nie jest dobra – mówiła Agnieszka Kolda, przewodnicząca Solidarności w NSK Steering Systems Europe (Polska) sp. z o.o., odnosząc się do niepewnej sytuacji związanej z przyszłością aut elektrycznych.

Ewa Jakimowicz i Danuta Lis-kowiak, przedstawicielki ochrony zdrowia, mówiły m.in. o sytuacji w sanepidach, przede wszystkim o planach likwidacji laboratoriów w mniejszych ośrodkach oraz o planach ich prywatyzacji, co wydaje się niebezpieczne, jeśli przypomnimy sobie chociażby pandemię sprzed 5 lat czy weźmy pod uwagę obecną sytuację związaną z powrotem chorób zakaźnych (odra, koklusz).

O negocjacjach płacowych w spółce Gaz-System mówił Roman Wawrzyniak. Przewodnicząca Międzyregionalnej Sekcji Oświaty i Wychowania Danuta Utrata zwróciła uwagę na niskie płace szkolnych pedagogów. Jednocześnie przypomniała, że dzięki negocjacjom z samorządem udało się podnieść kwotę dodatku motywacyjnego dla nauczycieli w kilku dolnośląskich gminach.

Marek Choczaj z Solidarności w Okręgowej Inspekcji Pracy we Wrocławiu zachęcał do zgłaszania społecznych inspektorów pracy do dorocznego konkursu.

Zmiana na stanowisku prezesa PKP Cargo zbiegła się z ustaniem nagonki medialnej na Solidarność – zauważył Tomasz Kańduła. Zdaniem działacza jednak za wcześnie jest, aby ocenić nowe kierownictwo.

MR

Podczas marcowych obrad działacze omówili sytuację w branżach

FOT. MARGON RACZKOWSKI

Żołnierze Wyklęci

Chwała bohaterom

W maju 1945 świat cieszył się z powodu pokonania III Rzeszy, w Paryżu, Londynie czy Waszyngtonie strzelały korki od szampana, organizowano parady zwycięstwa, a bohaterów odznaczano najwyższymi orderami. A w Polsce, w Polsce narzucona siłą władza komunistyczna zabijała tych, którzy w normalnych okolicznościach powinni być wynoszeni na piedestał i otrzymywać Virtuti Militari. Tutaj – na Cmentarzu Osobowickim – komuniści po kryjomu chowali zmarłych i zamordowanych w więzieniu przy ul. Kleczkowskiej, wśród nich byli właśnie także bohaterowie wrzuceni do bezimiennych mogił – mówił podczas uroczy-

stości dr hab. Kamil Dworaczek, dyrektor wrocławskiego Oddziału IPN. W swoim wystąpieniu Dworaczek zapowiedział utworzenie w niedalekiej przyszłości kwatery żołnierzy niezłomnych, w której pochowanych będzie ponad 60 osób o przepięknych życiorysach i niewątpliwych zasługach w walce na rzecz niepodległego bytu państwa polskiego. Głos zabrał Wicewojewoda Dolnośląski dr Piotr Sebastian Kozdrowicki, Dolnośląska Kurator Oświaty we Wrocławiu Ewa Skrzywanek oraz Przemysław Lazarowicz – wnuk Adama Lazarowicza.

Wśród uczestników uroczystości na wrocławskim cmentarzu obecni

byli przedstawiciele dolnośląskiej Solidarności. Przewodniczący Zarządu Regionu Kazimierz Kimso wraz z zastępcą Grzegorzem Makulem złożyli kwiaty pod pomnikiem Ofiar Terroru Komunistycznego 1944–1956.

Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych” jest świętem państwowym od 2011 r.

1 marca 1951 r. w więzieniu na warszawskim Mokotowie, komunistyczna władza dokonała egzekucji siedmiu członków niepodległościowego IV Zarządu Głównego Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość”. Śmierć ponieśli: Łukasz Ciepliński, Adam Lazarowicz, Mieczysław Kawalec, Józef

Rzepka, Franciszek Błażej, Józef Batory i Karol Chmiel.

Uroczystości Narodowego Dnia Pamięci „Żołnierzy Wyklętych” we Wrocławiu na wrocławskich Osobowicach zorganizowali wspólnie:

Okręg Dolnośląski Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, Dolnośląski Urząd Wojewódzki we Wrocławiu i Centrum Historii Zajezdni, we współpracy z Garnizonem Wrocław. MR

Uroczystości na Cmentarzu Osobowickim

FOT. MARGON RACZKOWSKI

Rozmowy o PKP

W siedzibie PKP S.A. odbyła się 12 marca druga część posiedzenia Zespołu Trójstronnego ds. Kolejnictwa. Obrady te stanowiły kontynuację spotkań rozpoczętych 20 lutego bieżącego roku i zgromadziły przedstawicieli pracodawców kolejowych, związków zawodowych oraz rządu, z wiceministrem infrastruktury Piotrem Malepszakiem na czele.

Krajowa Sekcja Kolejarzy NSZZ „Solidarność” aktywnie uczestniczyła w dyskusjach na temat przyszłości polskiego transportu kolejowego oraz proponowała rozwiązania problemów, z jakimi borykają się spółki kolejowe i ich pracownicy.

Krajową Sekcję Kolejarzy NSZZ „Solidarność” reprezentowali: Henryk Grymel, przewodniczący KSK, współprzewodniczący zespołu, Henryk Sikora, zastępca przewodniczącego KSK oraz Marek Dębski, członek Prezydium KSK.

Przejęcie PKP Telkol przez PKP Polskie Linie Kolejowe SA.

Jednym z pierwszych punktów obrad było omówienie procesu przejęcia spółki PKP Telkol przez PKP Polskie Linie Kolejowe (PKP PLK). Prezes PKP SA Alan Beroud poinformował o trwającej wycenie oraz procesie due diligence. Zgodnie z zapowiedziami cała transakcja ma zostać zamknięta do pięciu miesięcy.

Henryk Sikora, wiceprzewodniczący Krajowej Sekcji Kolejarzy NSZZ „S”, zadał ważne pytanie, czy zdecydowano już o sposobie przejęcia spółki. Prezes potwierdził, że PLK planuje zakup 100% udziałów, a nie przejęcie zorganizowanej części przedsiębiorstwa.

Konkurencyjność transportu drogowego i kolejowego

Ważnym punktem dyskusji była kwestia równoważenia konkurencyjności pomiędzy transportem samochodowym a kolejowym. Przewoźnicy kolejowi wskazali na liczne nierówności w traktowaniu obu sektorów. Przewoźnicy drogowi nie ponoszą kosztów dostępu do dróg, podczas gdy kolejowy musi płacić za dostęp do infrastruktury, a dodatkowo znaczną część kosztów stanowi rosnąca cena energii elektrycznej. Henryk Grymel, przewodniczący Krajowej Sekcji Kolejarzy NSZZ

„Solidarność”, podkreślił spadające zapotrzebowanie na przewozy towarowe koleją, co negatywnie wpływa na wyniki finansowe firm takich jak PKP Cargo.

Minister Malepszak zapowiedział dalsze prace nad poprawą efektywności sektora kolejowego oraz wprowadzenie opłat dla przewoźników drogowych na wszystkich drogach krajowych, co może wyrównać szanse pomiędzy tymi dwoma formami transportu.

Investycje taborowe i sytuacja Polregio

Dużą część obrad poświęcono również inwestycjom taborowym. Prezentacja Jana Malinowskiego, prezesa PKP Intercity, ukazała ambitne plany inwestycyjne spółki, które obejmują zakup lokomotyw wielosystemowych i wagonów. Inwestycje te mają na celu nie tylko poprawę efektywności spółki, ale

także przygotowanie na konkurencję zagranicznych przewoźników, którzy mogą pojawić się na polskim rynku po 2030 roku, kiedy otwarty zostanie rynek kolejowych przewoźników pasażerskich.

Jednak Polregio, największy polski przewoźnik regionalny, zmagają się z poważnymi problemami. Krzysztof Pietrzykowski, prezes Polregio, zwrócił uwagę na brak taboru, który wciąż stanowi największy problem spółki. Szacuje się, że do 2030 roku 42% obecnie eksploatowanego taboru stanie się technicznie niezdatnych do użytkowania. Polregio poszukuje taboru używanego za granicą, jednakże problemem jest również „wypychanie” spółki z niektórych województw przez koleje samorządowe, co może ograniczyć jej działalność do sześciu województw.

Wyzwania organizacyjne i potrzeba zmian

W dyskusji na temat Polregio Marek Dębski, członek prezydium KSK NSZZ „S”, przypomniał, że problemy tej spółki mają swoje źródło w skomplikowanym układzie własnościowym, który obejmuje 16 samorządów wojewódzkich. Z tego powodu brak jest silnego gospodarza, a środki na inwestycje w tabor zostały przejęte przez spółki samorządowe. Dębski zauważył także,

że mimo trudności Polregio udało się przewieźć ponad 100 milionów pasażerów rocznie, wykorzystując tabor, który średnio ma 34 lata.

Minister Malepszak wskazał na potrzebę przejęcia przez Ministerstwo Infrastruktury nadzoru właścicielskiego nad Polregio oraz zapowiedział wsparcie dla zakupu nowego taboru poprzez Społeczny Fundusz Klimatyczny i Fundusz Modernizacji. Zgodnie z planami, nowy tabor miałby być dostępny dopiero od 2032 roku.

Podsumowanie obrad

Zespół Trójstronny zakończył obrady, podkreślając, że celem spotkań jest wypracowanie wspólnych rozwiązań, które pozwolą na stabilizację sektora kolejowego oraz poprawę warunków pracy dla pracowników. Strona rządowa zobowiązała się do podjęcia działań mających na celu rozwiązanie problemów związanych z finansowaniem inwestycji oraz zrównoważeniem konkurencyjności w transporcie.

W czerwcu lub wrześniu 2025 r., planowane jest kolejne spotkanie Zespołu Trójstronnego, na którym omówione zostaną postępy w realizacji zapowiedzianych działań, w tym między innymi projekt restrukturyzacji PKP Cargo.

ŹRÓDŁO: KRAJOWA SEKCJA KOLEJARZY NSZZ SOLIDARNOŚĆ

Dla powodzian

Bal dla powodzian – czas podsumowań

Były tańce, była szampańska zabawa i świetna atmosfera, ale przede wszystkim były też emocje towarzyszące aukcji ciekawych pamiątek oraz loteria. Kwotami oraz emocjami mistrzowsko zonglował prowadzący aukcję redaktor Adrian Klarenbach, a uczestnicy zorganizowanego w Restauracji Letniej I Balu Charytatywnego dali się ponieść zarówno karnawałowej zabawie, jak i ofiarności. Wszystko po to, aby wspomóc poszkodowanych przez wrześniową powódź.

– Dzięki hojności oraz otwartości serca udało nam się zebrać imponującą kwotę 35 770,74 zł, która pozwoli wesprzeć powodzian w powrocie do normalnego życia. Są takie szczególne chwile w naszym życiu, kiedy wdzięczność trudno jest ubrać w słowa, wówczas

Barbara Miszczuk, Adrian Klarenbach i Kazimierz Kimso

zwykle „dziękuję” musi zawrzeć wszystko to, co chcemy wyrazić.

W imieniu Zarządu Regionu Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność” oraz Międzyzakładowej Organiza-

cji Związkowej NSZZ „Solidarność” PKP SA dziękujemy sponsorom i ofiarodawcom; ofiarowane przez Was upominki wsparły naszą aukcję, dając nam wszystkim dużo emocji i radości.

Dziękujemy gospodarzom Restauracji Letniej, dzięki Waszemu zaangażowaniu stoły uginały się od pysznego jedzenia, a goście bawili się do białego rana w niepowtarzalnej atmosferze.

Dziękujemy wszystkim gościom, którzy wzięli udział w aukcji dobroczynnej oraz w loterii fantowej. Szczególnie podziękowania dla prowadzącego aukcję.

Jest nam niezmiernie miło, że nasz bal charytatywny przyciągnął tylu wspaniałych gości, dzięki którym była to niezapomniana, pełna wrażeń noc.

Dziękujemy, że jak zawsze mogliśmy na Was liczyć!

W obliczu tego podsumowania nie pozostaje

nam nic innego, jak tylko zaprosić wszystkich za rok, byśmy ponownie dzielili wspólnie emocje dla szczytnego celu, jakim jest wsparcie potrzebujących – podziękował Kazimierz Kimso, szef dolnośląskiej Solidarności organizatorce balu Barbarze Miszczuk, przewodniczącej MOZ NSZZ „Solidarność” PKP SA oraz wszystkim zaangażowanym w organizację tego szczytnego przedsięwzięcia.

Do zobaczenia za rok! Przypominamy, że nadal aktualny jest apel Zarządu Regionu o przekazywanie środków finansowych na nasze konto, koniecznie z dopiskiem „Pomoc Powodzianom”. Numer konta: 30 1090 2402 0000 0006 1000 0366

Osoby fizyczne mogą przekazywać darowizny na konto Stowarzyszenia Charytatywnego im. Kazimierza Michalczyka (53-661 Wrocław, pl. Solidarności 1/3/5) nr 98 1050 1575 1000 0023 0166 9756 z dopiskiem „Pomoc Powodzianom”.

Wyżej wymienione darowizny (do wysokości nieprzekraczającej 6% dochodu) mogą być odliczone od podstawy opodatkowania

zgodnie z art. 26 ust. 1 pkt 9 lit. a) Ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych.

MR

Redagują:
Marcin Raczkowski (redaktor naczelny),
Paweł Chabiński, Janusz Wolniak

Adres:
53-661 Wrocław,
pl. Solidarności 1/3/5 I piętro, pok. 127
tel.: 601 163 204;
e-mail:
redakcja.wroc@solidarnosc.org.pl

Wydawca:
Region Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność”

Druk:
POLSKA PRESS Sp. z o.o.
Oddział Poligrafia – Drukarnia Sosnowiec

Nakład: 5500 egz.

Numer zamknięto: 18.03.2025 r.

Redakcja zastrzega sobie prawo do redagowania i skracania tekstów.

strona internetowa Regionu Dolny Śląsk NSZZ „S”:
www.solidarnosc.wroc.pl

Niecodzienne spotkanie i niezwykle wrażenia

Marcowe spotkanie Rady Międzyregionalnej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” Dolny Śląsk odbyło się wyjątkowo poza Wrocławiem. Gospodarzem zebrania była Komisja Międzyzakładowa Oświaty w Chojnowie.

Danuta Utrata wręcza kalendarz Solidarności burmistrzowi Chojnowa

Przewodniczący chojnowskiej organizacji Artur Tomala przygotował przybyłym związkowcom bardzo bogaty program. Zanim zaczęli realizować swój tradycyjny porządek obrad, mieli spotkanie z burmistrzem miasta Janem Serkiesem, który przedstawił jak wygląda stan oświaty w Chojnowie. W mieście są dwie szkoły podstawowe prowadzone w trzech obiektach. Są one wyremontowane, jest też do dyspozycji basen. Gmina prowadzi też dwa publiczne przedszkola. W Chojnowie jest też szkoła średnia – Powiatowy Zespół Szkół złożony z liceum i szkół branżowych.

Po zebraniu mogli zwiedzić regionalne muzeum i miejscową katedrę. Czekali tam na nich perfekcyjnie przygotowani do pokazania swoich dóbr, dyrektor muzeum Andrzej Świdurski i proboszcz parafii pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła ks. Marek Osmulski.

Przewodnicząca Sekcji Danuta Utrata wraz z delegatami do Rady KSOiW Artur Tomalą i Januszem Wolniakiem przedstawiła relację z ostatnich obrad Krajowego Sekretariatu i Rady Sekcji Krajowej Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność”.

W czasie obrad zebrani przyjęli trzy stanowiska: w sprawie dramatycznej sytuacji w polskiej oświacie i destrukcyjnych działań Ministerstwa Edukacji Narodowej, w sprawie wypowiedzi Minister Edukacji Narodowej Barbary Nowackiej podczas międzynarodowej konferencji „My jesteśmy pamięcią. Nauczanie historii to nauka rozmowy” oraz w sprawie osób uprawnionych do bonu na zakup laptopa.

Rada Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” uważa, że obecna sytuacja w szkołach jest dramatyczna, a decyzje podejmowane przez resort edukacji powodują chaos organizacyjny,

obniżenie poziomu nauczania oraz pogłębianie kryzysu kadrowego wśród nauczycieli.

W obliczu powyższych problemów Krajowa Sekcja Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” domaga się natychmiastowego podjęcia działań naprawczych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Żądania związkowców: –

gwarancja godnych wynagrodzeń dla nauczycieli, adekwatnych do ich kompetencji i odpowiedzialności, wynagrodzenie zasadnicze w wysokości 100%, 125% i 150% przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw – adekwatnie do stopnia awansu zawodowego, – prowadzenie dialogu z nauczycielami i ich przedstawicielami, w tym dotyczącego zmiany przepisów tak, aby nauczyciele, którzy uzyskali prawo do wcześniejszej emerytury, mogli skorzystać z urlopu dla poratowania zdrowia, – wprowadzenie urlopu na żądanie na ogólnych zasadach dla nauczycieli, – przegląd

i modyfikacja podstaw programowych w konsultacji ze specjalistami, – zapewnienie adekwatnych warunków

pracy w szkołach, w tym inwestycje w infrastrukturę i wyposażenie dydaktyczne, –laptop dla wszystkich nauczycieli uczących w polskich szkołach, przedszkolach, placówkach edukacyjnych, – pozostawienie przedmiotu wychowanie do życia w rodzinie w ramowych planach nauczania, – wprowadzenie alternatywnej obligatoryjności przedmiotu religia lub etyka w wymiarze 2 godzin tygodniowo, –porzucenie planu klimatycznej indoktrynacji w postaci „edukacji klimatycznej”, – odbiurokratyzowanie pracy nauczycieli i odciążenie ich od nadmiernych obowiązków administracyjnych, – odejście od polityki centralizacji i przywrócenie większej autonomii szkołom oraz nauczycielom, – odejście od realizacji i promowania edukacji włączającej w kształcie proponowanym przez MEN.

Rada Krajowa Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” stanowczo potępia też nieakceptowalną wypowiedź Minister Edukacji Narodowej Barbary Nowackiej,

Zwiedzanie chojnowskiego zamku

która podczas międzynarodowej konferencji „My jesteśmy pamięcią. Nauczanie historii to nauka rozmowy”, zorganizowanej z okazji 80. rocznicy wyzwolenia niemieckiego obozu koncentracyjnego i zagłady Auschwitz-Birkenau, współorganizowaną przez ZNP; stwierdziła, że „na terenie okupowanym przez Niemcy polscy naziści zbudowali obozy, które były obozami pracy, a potem stały się obozami masowej zagłady”.

– Jako organizacja zrzeszająca nauczycieli i pracowników oświaty, stanowczo sprzeciwiamy się fałszowaniu historii i przypisywaniu narodowi polskiemu odpowiedzialności za zbrodnie niemieckie popełnione podczas II wojny światowej. Słowa pani Minister nie tylko są sprzeczne

z ustaleniami historyków i faktycznym przebiegiem wydarzeń, ale także godzą w dobre imię Polski oraz wszystkich tych, którzy walczyli z okupantem hitlerowskim. Zwracamy uwagę, że tak poważna i odpowiedzialna funkcja, jaką sprawuje pani Minister, wymaga szczególnej dbałości o prawdę historyczną oraz odpowiedzialności za słowo. Fałszowanie historii i powielanie krzywdzących dla Polski narracji jest nie do przyjęcia, zwłaszcza w przestrzeni międzynarodowej. Domagamy się zdecydowanych i jednoznacznych wyjaśnień dotyczących przebiegu konferencji, na której padły wspomniane wyżej słowa – piszą związkowcy.

Rada Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” nie akceptuje także decyzji Ministerstwa Edukacji Narodowej przyjmującej obecną formułę przyznawania bonu na zakup laptopów, która wyklucza i dyskryminuje ogromną rzeszę nauczycieli.

– w związku z powyższym żądamy uchylecia w całości art. 15 ust. 4 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o wsparciu rozwoju kompetencji cyfrowych uczniów i nauczycieli (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1771) oraz rozszerzenia katalogu uprawnionych o nauczycieli wszystkich placówek edukacyjnych. Ta kwestia dotyczy w szczególności nauczycieli: przedszkoli, szkół dla dorosłych,

szkół branżowych, artystycznych, przebywających na urlopiach dla poratowania zdrowia, szkół resortowych, Młodzieżowych Domów Kultury. Wyłączenie z program tak wielu grup pracowników oświaty powoduje ogromne rozgoryczenie i poczucie niesprawiedliwości. Oczekujemy niezwłocznej realizacji postulatów „Solidarności” – piszą związkowcy w swoim stanowisku.

Program kulturalny w Chojnowie

Uczestnicy spotkania po zebraniu rady mogli przekonać się jak bogata jest historia Chojnowa, zarówno ta sprzed wieków, jak i ta najnowsza.

W Muzeum Regionalnym mieszczącym się opodal rynku zgromadzono są liczne, również bardzo

Spotkanie Sekcji Oświaty

11 MAJA 2025

X ARCHIDIECEZJALNA PIELGRZYMKA LUDZI PRACY DO HENRYKOWA

• 11⁰⁰ – rejestracja uczestników • 12⁰⁰ – Msza Święta w intencji ludzi pracy • 13³⁰ – posiłek dla uczestników pielgrzymki

AUTOKAREM:

Wyjazd z placu Solidarności we Wrocławiu 11 maja o godz. 9.30.
Zapisy od 14 kwietnia do 5 maja drogą mailową:
administracja@solidarnosc.wroc.pl lub telefonicznie.
Dodatkowe informacje: tel. 71 78 10 150, 605 067 077.

PIESZO:

Trasa Pielgrzymki: Borów – Henryków – 32 km.
10 maja o godz. 7.00 – Msza św. w kościele Opatrzności Bożej na Nowym Dworze we Wrocławiu.
Po Mszy przejazd autokarem do miejscowości Borów. Przejście pieszo do Henrykowa w godz. 9.00–19.00. Powrót autokarem w niedzielę. Zapisy od 14 kwietnia do 5 maja mailem:
administracja@solidarnosc.wroc.pl lub telefonicznie – tel. 605 067 077.

Oświata

Niecodzienne malowidła w chojnowskiej świątyni

rzadkie eksponaty. Historia muzeum sięga roku 1908 w wyremontowanej Baszcie Tkaczy. W roku 1933 zbiory przeniesiono do Zamku Piastów legnicko-brzeskich. Ten obiekt zbudowany był około 1290 roku. Później był wielokrotnie przebudowywany, często były tu pożary i równie często zmieniali się jego gospodarze.

Przed wojną zbiory liczyły około pięciu tysięcy eksponatów. Po roku 1945 uległy one niemal całkowitemu rozproszeniu. Duża ich część trafiła do Muzeum Śląskiego, obecnie Narodowego we Wrocławiu. Ponownie Muzeum Miejskie w Chojnowie uroczyście otwarto

25 stycznia 1959 r. Ekspozycje stałe zorganizowano, opierając się na depozytach Muzeum Śląskiego we Wrocławiu, ocalałych eksponatach pomieckiego Muzeum i darach od osób prywatnych, instytucji i zakładów z całego regionu. Zbiory zgromadzone w czterech działach: archeologii, etnografii, historii i sztuki liczą prawie dwa tysiące eksponatów. Są wśród nich: militaria, numizmaty, medale, malarstwo, grafika, rysunki, meble, szkło, ceramika, wyroby ślusarskie i kowalskie, wyroby cynowe, dokumenty średniowieczne i nowożytne, chojnowskie akta budowlane, bogata kolekcja renesansowej kamieniarki.

odkryte w trakcie badań archeologicznych prowadzonych na

W muzeum w Chojnowie

terenie zamku w latach 1990 – 1995.

Dzięki dyrektorowi muzeum związkowcy poznali wiele historii związanych w eksponatami, ale czekała ich jeszcze jedna niespodzianka. Wizyta w XVI-wiecznej katedrze pw. Świętych Apostołów Piotra i Pawła, po której oprowadził proboszcz parafii ks. Marek Osmulski, przyniosła wiele wrażeń. Znajduje się tam bowiem Droga Krzyżowa, namalowana w latach 1968/1969 w wyjątkowy sposób przedstawiająca Chrystusową mękę.

W sceny drogi krzyżowej wkomponowane zostały wizerunki chojnowian, np. lokalnego sekre-

tarza PZPR oraz znanych postaci: kosmonauty Jurija Gagarina, przywódcy Indii Mahatmy Gandhiego czy walczącego z segregacją rasową w USA pastora Martina Luthera Kinga. Freski te poróżniły mieszkańców, dlatego też ówczesny prałat ks. Tadeusz Jurek zawiesił tradycyjną drogę krzyżową na obrazach. I tak to ze sobą łączą się do dziś dwie drogi krzyżowe, ta na freskach, i ta na obrazach.

Jak mówi obecny proboszcz, do kościoła często przyjeżdżają wykładowcy i studenci ASP nie tylko z Wrocławia. Wielu turystów znających tę historię też tu zagląda.

JANUSZ WOLNIAK

Za zbieranie znaczków można było siedzieć

W końcu 2024 roku ukazała się niezwykła książka „Katalog znaczków poczt niezależnych 1970-1986” autorstwa Michała Gucia i Henryka Mruka.

Na 614 stronach tej historycznej publikacji mamy zapis chlubnej historii walki o niepodległość i suwerenność Ojczyzny, na wydawałoby się niewielkim wycinku tej walki o wolność, ale jednak patrząc na to, jak wiele powstało symboli tego społecznego sprzeciwu wobec komunistycznej władzy, trzeba to bardzo docenić.

W czasie PRL-u zbieranie znaczków było bardzo modne. Pojawienie się znaczków, które były poza zasięgiem cenzury, musiało być dla ówczesnej władzy sporym szokiem.

Największy rozkwit niezależnej poczty nastąpił po wprowadzeniu stanu wojennego 13 grudnia 1981 roku. Jednak, jak udowadniają to autorzy publikacji, nielegalna działalność wydawnicza związana z walorami pocztowymi zaczęła się już w 1970 roku. W Szczecinie wydano wtedy pierwszy znaczek niezależnej Poczty Strajku Ekonomicznego.

Masowy rozkwit poczty niezależnej nastąpił tak naprawdę w czasach Solidarności. Trzeba też uzmysłowić sobie, że

geneza niezależnej poczty sięga czasów II wojny światowej. Wtedy to wydawano znaczki, które były jednym z elementów podtrzymywania ducha oporu i pokazywania w czasach okupacji, że Polska żyje.

W latach 1980-81 wyszło wiele druków który były podobne do znaczków. Nie chodziło wtedy o to, by pełniły one rolę tych oficjalnych walorów pocztowych, ale propagowały różne wydarzenia czy to rocznice historyczne, czy też protesty związkowe. Wielkim impulsem do rozwoju tej niezależnej twórczości pocztowej był stan wojenny. Niezależne wydawnictwa powstawały nie tylko w podziemiu, ale również w obozach internowania i zakładach karnych.

-Znaczki wydawane były już od ostatnich dni grudnia 1981 roku w Strzebielinku, Wierzchowie, Kielcach, Łowiczu i wielu innych ośrodkach. W ramach poczty obozowej i więziennej powstało łącznie ponad 700 emisji różnych znac-

ków. Walory te wnoszone były poza mury między innymi przez odwiedzające więźniów rodziny lub księży. Część znaczków służyła także do frankowania listów, który różnymi drogami - poza obiegiem Poczty Polskiej - dostarczano do adresatów. Emisje te inspirowały wydawców na wolności do podejmowania podobnej aktywności w podziemiu – piszą autorzy książki.

ale były też takie udokumentowane historie, że na tych oficjalnych znaczkach pojawiały się stemple na przykład takie jak: wojna WRON (Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego) z narodem, CDN (ciąg dalszy nastąpi), Nie dajmy się zniewolić, Płatne Pacholki Rosji, symbol SW czy po prostu napis „Solidarność”.

Takie koperty z „falszywymi” znaczkami pakowano np. z ulotkami i rozsyłano do działaczy partyj-

niezależnych drukarzy. Wykorzystywano na przykład zeszyt papierów kolorowanych, który był dostępny dla uczniów albo papier kredowy, który był już o wiele trudniejszy w zdobyciu.

Dużą trudnością autorów książki było opisanie tych wydawnictw. Trudno było dotrzeć do takich podstawowych informacji, które dla filatelistów są najważniejsze czyli daty wydania, nakładu, autora projektu i samego wydawcy. Właśnie z tych przyczyn oficjalnie Polski Związek Filatelistów tej poczty podziemnej nie uznaje, co nie znaczy, że się tym nie zajmuje.

Jednak opracowań kompleksowych dotyczących poczty niezależnej jest bardzo mało. Ta książka, ten katalog jest pierwszym tak obszernym dziełem pokazującym ogromny obszar tej niezależnej działalności. Do problemów z opisem dochodziły też kwestie konspiracyjne. Z tych przyczyn niektórzy wydawcy nie opisywali miejsca wydania i czasu. Wielu z tych, którzy byli zaangażowani w tę działalność już nie żyje, dlatego tak cenny jest to album, bo pokazuje mimo wszystko ogrom tej działalności i wysiłek ludzi, którzy za tę działalność byli represjonowani, o czym autorzy publikacji piszą:

O tym, że poczta podziemna była przysłowiową solą w oku komunistycznych

władz świadczy choćby historia z Dolnego Śląska. 27 września 1985 roku sierż. szt. Jan Rząd. sierż. szt. Hieronim Idowiak oraz cywil Henryk Grabias zostali skazani przez Sąd Śląskiego Okręgu Wojskowego na karę łączną 4,5 roku więzienia. Nie pomogła opinia świadka w procesie – eksperta filatelisty. Major Ryszard Szpyra, prezes koła Polskiego Związku Filatelistów przy jednostce wojskowej 2421 zeznał, że znaczki te mają dużą wartość artystyczną, kolekcjonerską oraz finansową i że ich zbieranie nie powinno być traktowane jako przestępstwo.

Dodajmy jeszcze, co można

zobaczyć na znaczkach poczty niezależnej. Są tam wydarzenia związane ze strajkami, z wydarzeniami historycznymi dotyczącymi lat 1956, 68, 70, 76, 80. Najczęściej na znaczkach pojawiają się takie postacie jak Józef Piłsudski, Jan Paweł II, zamordowany ks. Jerzy Popiełuszko, więźniowie polityczni, np. Jan Rulewski, Józef Pinior,

Najczęściej na niezależnych znaczkach pokazywany był marsz. Józef Piłsudski

Lech Wałęsa, Władysław Frasyniuk, upamiętniano rocznice sierpniowe, pokazywano sanktuaria maryjne, przywódców Armii Krajowej, Prymasa Tysiąclecia kard. Stefana Wyszyńskiego, ale też satyryczny obraz gen. Wojciecha Jaruzelskiego czy rzecznika ówczesnego rządu Jerzego Urbana.

Autorzy tego wielkiego dzieła mają świadomość, że mogli nie dotrzeć do wszystkich druków, dlatego na koniec apelują do wszystkich, którzy mają w zbiorach jeszcze inne kolekcje, o kontakt, by w przyszłości uzupełnić ten album – poczta-niezależna@wp.pl

Wydawcą albumu jest – Centrum Solidarności „Stocznia” w Szczecinie.

JANUSZ WOLNIAK

Wota złożone na mszach św. za ojczyznę w latach 1980-87 w kościele św. Klemensa Dworzaka przy Al. Pracy we Wrocławiu (ukazały się trzy serie takich bloczków)

Jednak to zaangażowanie internowanych szczegółowo będzie opisane w kolejnej książce. Tymczasem ten opisywany katalog zajmuje się przede wszystkim w miarę pełnym opisaniem tego, co stało się w latach 1980 – 86. Odpowiedź na pytanie dlaczego wówczas tak dużo powstało tych druków, wydaje się oczywista. Solidarność wypełniała białe plamy polskiej historii i dokumentowała także w ten sposób zbrodnie komunistycznej władzy. Pojawiające się w obiegu podziemnym znaczki miały walory propagandowe i były łatwiejsze do stworzenia niż gazетка czy książka. Rozprowadzano je jak cegiełki, które służyły do tego, by zdobyć pieniądze na działalność konspiracyjną. Ciekawostką może być to, że niektóre egzemplarze znaczków wysyłane przez osoby prywatne przeszły przez pocztę i dotarły do adresatów. Wyglądało to tak, że niektórzy takie znaczki umieszczali obok tych oficjalnych,

Oddzielną kwestią jest sprawa druku takich znaczków. Najlepiej wychodziły w technice sitodruku. Przykładem są tutaj znaczki Solidarności Walczącej z Wrocławia projektowane i drukowane przez Jacka Jaskiewicza albo inne, których autorem był Marek Głowczyk z Trójmiasta. Jednak nie wszyscy mieli dostęp do maszyn offsetowych. Powstawały też znaczki praktycznie bez żadnego sprzętu w bardzo prosty sposób wykorzystujące technikę fotograficzną powielane w ciemni na papierze fotograficznym. Niektóre były również tworzone ręcznie to znaczy domalowano na nich kolory. Dlatego każdy z nich był w nieco innym odcieniu. Posługiwano się też techniką drzeworytu i linorytu. Niektóre na rzut oka poza treścią niczym nie różniły się od tych oficjalnych, tyle że nie miały na odwrocie gumy czy kleju.

Znaczki wydawane były zarówno przez podziemne struktury Solidarności jak też i przez różnych

Ochrona trwałości stosunku pracy na gruncie przepisów ustawy o obronie ojczyzny

Napaść Rosji na Ukrainę w lutym 2022 r. przyspieszyła skutecznie prace legislacyjne w polskim Sejmie w obszarze obronności kraju, których owocem było uchwalenie Ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz.U. 2022 poz. 655).

Jak można się domyślić, akt ten w głównej mierze poświęcony jest obowiązkowi obywateli w zakresie obronności ojczyzny. Na uwagę naszego czytelnika zasłużywać powinien również fakt, iż rzezona ustawa dotyka regulacji normatywnych pomiędzy pracownikami a pracodawcami (co prawda w niewielkim zakresie przedmiotowym i podmiotowym).

Na potrzeby dalszych uwag wyjaśnić należy, iż w art. 129 ustawy przewidziano dwa podstawowe rodzaje służby wojskowej, tj. czynną służbę wojskową oraz służbę w rezerwie. Z kolei zgodnie z treścią art. 130 czynna służba wojskowa polegać może na pełnieniu zasadniczej służby wojskowej, terytorialnej służby wojskowej, służby w aktywnej rezerwie w dniach tej służby oraz odbywaniu ćwiczeń wojskowych w ramach pasywnej rezerwy, zawodowej służby wojskowej czy służby w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny. Zasadnicza służba wojskowa może mieć charakter dobrowolny albo obowiązkowy. Po myśli art. 131 ustawy służba w rezerwie ma na celu zapewnienie uzupełnieniowych potrzeb Sił Zbrojnych i dzieli się na aktywną oraz pasywną rezerwę. Zainteresowanych zgłębieniem materii obronności odsyłam do pełnego tekstu ustawy dostępnego na sejmowej stronie isap.sejm.gov.pl.

Kluczową regulacją omawianego aktu z perspektywy prawa pracy jest przepis art. 303 ust. 1, który stanowi, iż stosunek pracy z osobą powołaną do pełnienia zasadniczej służby wojskowej albo terytorialnej służby wojskowej może być rozwiązany tylko za zgodą pracownika. Po myśli art. 303 ust. 2 ww. zasady nie stosuje się do umów o pracę zawartych na okres próbny lub na czas określony nie dłuższy niż 12 miesięcy, a także jeżeli pracodawca może rozwiązać stosunek pracy bez wypowiedzenia z winy pracownika oraz w przypadku ogłoszenia upadłości lub likwidacji pracodawcy. Istotny jest również zapis art. 303 ust. 3, z którego wynika: jeżeli okres dokonany przez pracodawcę lub przez pracownika wypowiedzenia stosunku pracy upływa po dniu powołania pracownika do służby (zasadniczej lub terytorialnej), wypowiedzenie staje się bezskuteczne. W tym przypadku rozwiązanie

stosunku pracy może nastąpić tylko na żądanie pracownika.

Z powyższego wynika, iż zakresem zastosowania wymienionych norm chroniących stosunek pracy objęte są przypadki zasadniczej (zarówno dobrowolnej, jak i obowiązkowej) służby wojskowej oraz terytorialnej służby wojskowej. Wnioskując „z przeciwieństwa” – omawiane mechanizmy nie mają zastosowania w przypadku innych form służby wojskowej, o których była mowa wcześniej.

Do pełnego zrozumienia przytoczonej regulacji niezbędne są uwagi odnośnie do osób, względem których znajdzie ona zastosowanie (abstrahując już w tym miejscu od omówionej kwestii rodzaju służby). Zakresem zastosowania art. 303 ustawy objęci są bowiem wyłącznie pracownicy, tj. osoby świadczące pracę na podstawie umowy o pracę. Nie ma podstaw do przyjęcia, iż dotyczyć on będzie również osób świadczących pracę na podstawie umów cywilnoprawnych oraz samozatrudnionych. Przedmiotowa regulacja nie będzie stosowana również wobec osób świadczących pracę w służbach, na podstawie aktów o charakterze administracyjno-prawnym (np. policjanci czy strażacy). Będzie jednak stosowana co do zasady zarówno do umów na czas nieokreślony, jak i terminowych. Obejmować będzie stosunki pracy oparte zarówno na podstawie umowy o pracę, jak i z mianowania (np. nauczyciele, prokuratorzy, pracownicy naukowcy PAN), powołania (np. powiatowi inspektorzy sanitarni, kierownicy publicznych zakładów opieki zdrowotnej) oraz wyboru (np. członkowie zarządu powiatu).

Mając na względzie, iż do ustania stosunku pracy mogą prowadzić różne zdarzenia prawne (nie tylko rozwiązanie będące konsekwencją wypowiedzenia umowy o pracę lub zwolnienia dyscyplinarnego), wyklarować należy przedmiot ochrony wynikającej z art. 303 ust. 1 omawianej ustawy. Brzmienie przepisu nakazuje przyjąć, iż dotyczy on jedynie sytuacji, w której dochodzi do złożenia przez pracodawcę oświadczenia woli w przedmiocie wypowiedzenia umowy o pracę bądź rozwiązania stosunku pracy bez zachowania okresu wypowiedzenia. W tym ostatnim przypadku trzeba jednak zastrzec, że zgodnie

z treścią ustawy ochrona nie przysługuje „jeżeli pracodawca może rozwiązać stosunek pracy bez wypowiedzenia z winy pracownika”, a więc w trybie dyscyplinarnym. Możliwość rozwiązania stosunku pracy w tej formie może podlegać wiążącej ocenie jedynie na podstawie prawomocnego wyroku sądu pracy. Wobec tego, iż w praktyce prawo do oceny możliwości takiego zwolnienia przypisywać będą sobie pracodawcy, dostrzegalny zamysł ustawodawcy, aby wyeliminować z obrotu prawnego przypadki bezpodstawnych zwolnień dyscyplinarnych względem pracowników pełniących służbę wojskową bądź terytorialną służbę wojskową, jawi się jako mało skuteczny. Przedmiotem dyskusji może być to, czy w przypadku zwolnienia dyscyplinarnego pracownika pełniącego służbę wojskową mamy do czynienia z pracownikiem podlegającym szczególnej ochronie przed takim zwolnieniem, co jest niezwykle istotne z punktu widzenia obecnie obowiązujących przepisów regulujących postępowanie zabezpieczające w sprawach pracowniczych. Ich zastosowanie pozwalałoby na zobowiązanie pracodawcy do kontynuowania zatrudnienia pracownika do czasu prawomocnego zakończenia postępowania przed sądem pracy.

Zakres przedmiotowy ochrony nie obejmuje innych form ustania stosunku pracy, a w tym sytuacji, w których stosunek pracy wygasa na podstawie przepisu ustawy (np. wygaśnięcie umowy o pracę z upływem 3 miesięcy nieobecności pracownika w pracy z powodu tymczasowego aresztowania), jak i z powodu upływu czasu, na który był zawarty. Co wydaje się zrozumiałe, omawiana ochrona nie obejmuje porozumień w przedmiocie rozwiązania stosunku pracy zawierających w sobie nie tylko zgodę, ale wolę pracownika dotyczącą zakończenia stosunku pracy.

Odpowiedzieć należy sobie na pytanie, czy przepis art. 303 ust. 1 ustawy dotyczy jedynie wypowiedzeń definitywnych, czy również wypowiedzeń zmieniających. W mojej ocenie art. 42 § 1 k.p. nakazujący odpowiednie stosowanie przepisów o wypowiedzeniu umowy o pracę do wypowiedzenia wynikającego z umowy warunków

pracy i płacy pozwala przyjąć, iż zakresem omawianej ochrony objęte są również wypowiedzenia zmieniające. Do wniosku przeciwnego mogłoby prowadzić jedynie wyrażone wyłączenie w ustawie o obronie ojczyzny, które nie występuje.

Końcowo podnieść należy, iż omawiane przepisy ochronne znajdują zastosowanie od chwili powołania pracownika do zasadniczej lub terytorialnej służby wojskowej. Mechanizm powołania jest przedmiotem Rozporządzenia Ministra Obrony Narodowej z dnia 7 marca 2024 r. w sprawie sposobu odbywania obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej (Dz.U. z 2024 r., poz. 371).

Zgodnie z brzmieniem art. 89 ustawy o obronie ojczyzny szef Wojskowego Centrum Rekrutacji informuje pracodawcę osoby powoływanej do służby wojskowej o jej powołaniu do czynnej służby wojskowej, z wyjątkiem powołania do zawodowej służby wojskowej oraz powoływania w trybie natychmiastowego stawiennictwa. Na uwagę zasługuje ponadto przepis art. 177 ust. 6 ustawy, stanowiący, iż w przypadku wezwania żołnierza OT do pełnienia terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie w trybie natychmiastowego stawiennictwa dowódca jednostki wojskowej, do

której żołnierz został wezwany, niezwłocznie po jego stawieniu się do służby zawiadamia o tym fakcie pracodawcę tego żołnierza.

Pomimo obowiązywania przytoczonych mechanizmów informujących pracodawcę o żołnierskim statusie pracownika z ogólnej zasady lojalności pracowniczej można wyprowadzić normę zobowiązującą pracownika do bezzwłocznego zawiadomienia swojego pracodawcy o swoim statusie wynikającym z rozpoczęcia służby wojskowej, a tym samym o konieczności stosowania szczególnych przepisów ochronnych względem pracownika (aczkolwiek ten ostatni fakt powinien być znany pracodawcy, który w sporze sądowym, jak i w ogólnym obrocie prawnym nie może zasłaniać się ignorancją prawną). Znane mi są przypadki, w których dochodziło do zwolnień pracowników, w których pracodawcy dowiadawali się o szczególnym statusie swojego pracownika dopiero po doręczeniu przez sąd pracy odwołania od wypowiedzenia umowy o pracę. Tak samo znane mi są przypadki, w których pracodawcy nie znali omawianych przepisów ochronnych.

ADW. ŁUKASZ ZAPALA

1,5% APELUJEMY DO PODATNIKÓW

Przeznaczcie 1,5% ze swojego należnego podatku za 2024 r. na jedną z inicjatyw naszego Regionu.

Stowarzyszenie Charytatywne im. Kazimierza Michalczyka powołane przez Zarząd Regionu NSZZ „Solidarność” Dolny Śląsk. Pomaga naszym związkowcom i członkom ich rodzin znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej. Nr w KRS: 0000244836

Region Dolny Śląsk powołał w 2002 roku Dolnośląskie **Stowarzyszenie Kultury Zdrowotnej i Sportu NSZZ „Solidarność”**, które jest organizatorem wielu imprez sportowych integrujących członków naszego Związku (m.in. Bieg Solidarności, turnieje piłkarskie, rajdy). Nr w KRS: 0000027102

Koleżance Irenie Zawiszy wyraziły głębokiego współczucia z powodu śmierci

Siostry

składają koleżanki i koledzy z NSZZ „Solidarność” przy Dolnośląskim Centrum Zdrowia Psychicznego we Wrocławiu

Niech zbliżające się Święta Wielkanocne
będą dla nas wszystkich dobrą okazją
do dzielenia się radością
ze Zmartwychwstania Pańskiego
zarówno w gronie bliskich, przyjaciół,
jak i z każdym napotkanym na naszej drodze bliźnim.
Oby ten czas świąteczny na nowo wyzwolił w nas
tak potrzebne pokłady nadziei, solidarności
oraz siły koniecznej do wypełnienia
postawionych przed nami zadań.

Radosnego Alleluja!

Krzysztof Limso

Przewodniczący Zarządu Regionu Dolny Śląsk
NSZZ „Solidarność”

Światowy Dzień Pamięci Ofiar Wypadków przy Pracy
i Chorób Zawodowych

Integracja zawodowa osób z niepełnosprawnością. Prawda czy mit?

OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA

29 kwietnia 2025 r. ♦ godz. 10.00

Ośrodek Szkolenia Państwowej Inspekcji Pracy we Wrocławiu
przy ul. M. Kopernika 5

NSZZ
Solidarność
KOMISJA KRAJOWA

PAŃSTWOWA INSPEKCJA PRACY
OŚRODEK SZKOLENIA IM. PROFESORA JANA ROSNERA WE WROCŁAWIU

PODSTAWOWE WSKAŹNIKI EKONOMICZNO-FINANSOWE

według stanu z dnia 6.03.2025 r.

MINIMALNE WYNAGRODZENIE ZA PRACĘ

• od 01.01. do 31.12. 2025 r. (wzrost do 2024 o 9,2%)	4.666 zł
• od 01.01. do 30.06. 2024 r.	4.242 zł
• od 01.07. do 31.12. 2024 r. (średnie w 2024 r. to 4.271 zł – wzrost do 2023 r. o 20,5%)	4.300 zł

MINIMALNA STAWKA GODZINOWA ZA ZLECENIE

• od 01.01. do 31.12. 2025 r.	30,50 zł/godz.
• od 01.01. do 30.06. 2024 r.	27,70 zł/godz.
• od 01.07. do 31.12. 2024 r. (średnie w 2024 r. to 27,90 zł/godz.)	28,10 zł/godz.

NAJNIŻSZE WYNAGRODZENIE

• od 01.01. 2001 r. (bezterminowo – art. 25 ustawy z 10.10.2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu)	760,00 zł

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIE (W KWARTALE)

• w I kw. 2024 r. – 8.147,38 zł	• w II kw. 2024 r. – 8.038,41 zł
• w III kw. 2024 r. – 8.161,62 zł	• w IV kw. 2024 r. – 8.477,21 zł

PRZECIĘTNE MIESIĘCZNE WYNAGRODZENIE W GOSP. NARODOWEJ (ZA ROK)

• 2024r. (wzrost do 2023 r. o 13,7%) – 8.181,72 zł	• 2025 r. (plan. wg ustawy budżetowej) – 8.673 zł

PRZECIĘTNE MIEŚ. WYN. W SEKTORZE PRZEDSIĘB. Z ZYSKIEM W KWARTALE

• w I kw. 2024 r. – 8.077,01 zł	• w II kw. 2024 r. – 8.168,67 zł
• w III kw. 2024 r. – 8.269,13 zł	• w IV kw. 2024 r. – 8.549,18 zł

KWOTA BAZOWA (OD 01.03.2025 R.)

• 7.140,52 zł (wzrost do poprzedniej o 14,3%)	• 24% kwoty bazowej 1.713,72 zł

WSKAŹNIK WALORYZACJI EMERYTUR I RENT ORAZ ŚWIADCZEŃ PRZEDEMERYTALNYCH I ŚWIADCZEŃ KOMPENSACYJNYCH

• od 01.03.2025 r. (dla świad. przyzn. do 28.02.2025 r.) o 5,5%

LIMITY DOPUSZCZALNYCH PRZYCHODÓW DLA EMERYTÓW I RENCISTÓW (70% I 130% PRZECIĘTNEGO MIESIĘCZNEGO WYNAGRODZENIA)

• Za rok 2024:	65.611,40 zł (70%)	121.849 zł (130%)
• Miesięcznie w roku 2025:		
• od 01.01.2024 r. do 28.02.2025 r.	5.713,20 zł (70% za III kw. 2024 r.)	10.610,20 zł (130%)
• od 01.03.2025 r. do 31.03.2025 r.	5.934,10 zł (70% za IV kw. 2024 r.)	11.020,40 zł (130%)

Uwaga! Przychody emeryta (do momentu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego) i rencisty przekraczające podane wyżej wielkości, powodują odpowiednio zmniejszenie (przekroczenie 70%), bądź zawieszenie emerytury – renty (przekroczenie 130%).

KWOTY MAKSYMALNEGO ZMNIJSZENIA EMERYTURY I RENTY (MIESIĘCZNIE) PRZY OSIĄGANIU PRZYCHODU POWYŻEJ 70% DO 130% PRZECIĘT. WYNGR. (OD 01.03.2025 R.)

• dla emerytury lub renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy	939,61 zł
• dla renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy	704,75 zł
• dla renty rodzinnej, do której uprawniona jest jedna osoba	798,72 zł

ZASIŁKI I ŚWIADCZENIA RODZINNE

• Zasiłki rodzinne – (w zależności od wieku dziecka miesięcznie na dziecko – od 01.11.2023 r. do 31.10.2025 r.):		
• do ukończenia 5 lat – 95 zł	• powyżej 5 do 18 lat – 124 zł	• powyżej 18 do 24 lat – 135 zł
• Świadczenie pielęgnacyjne – miesięcznie (od 01.01. 2025 r.)	3.287 zł	
• Dodatek pielęgnacyjny – miesięcznie (od 01.03.2025 r.)	348,22 zł	
• Jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia się dziecka – tzw. becikowe (od 01.01.2013 r. – jeśli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza 1.922 zł)	1.000,00 zł	
• Jednorazowy zasiłek z tyt. urodzenia się dziecka niepełnosprawnego (od 01.01.2017 r. – bez względu na dochód)	4.000,00 zł	

INNE ZASIŁKI I ŚWIADCZENIA

• Zasiłek pogrzebowy (od 01.03. 2011 r.)	4.000 zł	
• Zasiłki dla bezrobotnych (pryzyznawane – od 01.06. 2024 r. do 31.05.2025 r.):		
* przez pierwsze trzy miesiące:		
– obniżony (80%) 1.329,60 zł;	– podstawowy (100%) 1.662 zł;	– podwyższony (120%) 1.994,40 zł
* w kolejnych miesiącach:		
– obniżony (80%) 1.044,20 zł;	– podstawowy (100%) 1.305,20 zł;	– podwyższony (120%) 1.566,30 zł
• Świadczenie przedemerytalne – przyznawane (od 01.03.2025 r.)	1.893,41 zł	
• Świadczenie pieniężne dla działaczy opozycji antykomunistycznej i osób represjonowanych – miesięcznie (od 01.03.2025 r.)	1.878,91 zł	

NAJNIŻSZE EMERYTURY I RENTY (OD 01.03.2024 R. DO 28.02.2025 R. I OD 01.03.2025 R.)

• Emerytura (w tym pomostowa), nauczycielskie świadczenie kompensacyjne, renta za całkowitą niezdolność do pracy (dawna I i II gr.) oraz renta rodzinna:	
• do 28.02.2025 r. – 1.780,96 zł	• od 01.03.2025 r. – 1.878,91 zł
• Renta za częściową niezdolność do pracy (dawna III grupa):	
• do 28.02.2025 r. – 1.335,72 zł;	• od 01.03.2025 r. – 1.409,18 zł
• Wypadkowa renta za całkowitą niezdolność i wypadkowa renta rodzinna:	
• do 28.02.2025 r. – 2.137,15 zł;	• od 01.03.2025 r. – 2.254,69 zł
• Wypadkowa renta za częściową niezdolność do pracy:	
• do 28.02.2025 r. – 1.602,87 zł;	• od 01.03.2025 r. do 28.02.2026 r. – 1.691,03 zł
• Renta socjalna:	
• (do 28.02.2025 r.) – 1.780,96 zł;	• od 01.03.2025 r. do 28.02.2026 r. – 1.878,91 zł

ODPISY NA ZFŚS W ROKU 2025

• Obowiązkowe:	
• podstawowy na 1 etat (37,5% od kwoty 7.262,39 zł, tj. od przecięt. w II pół. 2023 r.)	2.723,40 zł
• zwiększony na 1 etat wykonującego prace w szczególnych warunkach lub prace o szczególnym charakterze (50% od kwoty jak przy podstawowym)	3.631,20 zł

• na jednego pracownika młodocianego – bez przeliczania na 1 etat (w I, II, i III roku nauki – 5%, 6% i 7% od kwoty jak przy podstawowym)	363,12 zł; 435,74 zł; 508,37 zł
• na nauczyciela (1 etat) objętego Kartą Nauczyciela: (110% od kwoty 5.434,82 zł, tj. bazowej obowiązującej od 01.01.2025 r.)	5.978,30 zł
• na byłego nauczyciela: emeryta, rencistę i pobierającego świadczenie kompensacyjne – po przeliczeniu w roku na osoby mające ten status (42% od kwoty jak wyżej)	2.282,62 zł
• na jednego emeryta (rencistę) byłego pracownika uczelni publicznej (10% najniższej emerytury za rok poprzedni tj. za 2024 r.)	1.748,87 zł
• Uznaniove:	
• na emeryta i rencistę (6,25% od kwot jak przy podstawowym)	453,90 zł
• zwiększenie na niepełnosprawnego (6,25% od kwot j.w.)	453,90 zł
• zwiększenie na każdą zatrudnioną osobę, pod warunkiem przeznaczenia całości tego zwiększenia na prowadzenie żłobka lub klubu dziecięcego (7,5% od kwot jak przy podstawowym)	544,68 zł

ŚWIADCZENIE URLOPOWE DLA NAUCZYCIELI W ROKU SZKOLNYM 2024/2025 (WYLICZANE PROPORCJONALNIE DO WYMIARU CZASU PRACY I OKRESU ZATRUDNIENIA)

• Zatrudnionych w placówkach specjalnych za 12 miesięcy w wym. pełnego etatu [(50% od kwoty 6.445,71 zł, tj. od przecięt. w II pół. 2023 r.): 12 x 4] + [(50% od kwoty 7.262,39 zł tj. od przecięt. w II pół. 2024 r.): 12 x 8]	3.495,10 zł
• Zatrudnionych w pozostałych placówkach za 12 miesięcy w wym. pełnego etatu [(37,5% od kwoty j.w.): 12 x 4] + [(37,5% od .): 12 x 8]	2.621,30 zł

STAWKI DIET I RYCZAŁÓW ZA PODRÓŻE SŁUŻBOWE (OD 01.01.2023 R.)

• Dieta	45 zł
• Ryczałt na dojazdy (20% diety)	9 zł
• Ryczałt za nocleg (150% diety)	67,50 zł

Uwaga! Dieta w podanej wyżej wysokości przysługuje gdy podróż trwała ponad 12 godz., a przy podróży od 8 godz. do 12 godz. dieta wynosi 50% diety (tj. 22,50 zł). Przy podróży do 8 godz. dieta nie przysługuje. Ponadto dieta jest zmniejszana o koszt zapewnionego bezpłatnego częściowego wyżywienia, przyjmując, że :śniadanie i kolacja stanowią po 25% diety (tj. po 11,25 zł), a obiad 50% diety (tj. 22,50 zł). Przy zapewnieniu wszystkich trzech posiłków dieta nie przysługuje.

STAWKI ZA 1 KM PRZEBIEGU POJAZDU (OD 17.01.2023 R.)

• Sam. osob. o poj.:	
• do 900 cm ³	– 0,89 zł / 1 km
• powyżej 900 cm ³	– 1,15 zł / 1 km

ODSETKI ZA ZWŁOKĘ W PŁATNOŚCIACH

• Ustawowe z tytułu świadczeń cywilnoprawnych – rocznie (art.481 § 24 Kodeksu cywilnego):		
• od 09.02.2022 r. – 8,25%;	• od 09.03.2022 r. – 9,00%;	• od 07.04.2022 r. – 10,00%;
• od 06.05.2022 r. – 10,75%;	• od 09.06.2022 r. – 11,50%;	• od 08.07.2022 r. – 12,00%;
• od 08.09.2022 r. – 12,25%;	• od 07.09.2023 r. – 11,50%;	• od 05.10.2023 r. – 11,25%
• Z tyt. zobowiązań podatkowych oraz składek na ubezpieczenia społeczne – rocznie:		
• od 09.02.2022 r. – 8,50%;	• od 09.03.2022 r. – 10,00%;	• od 07.04.2022 r. – 12,00%;
• od 06.05.2022 r. – 13,50%;	• od 09.06.2022 r. – 15,00%;	• od 08.07.2022 r. – 16,00%;
• od 08.09.2022 r. – 16,50%;	• od 07.09.2023 r. – 15,00%;	• od 05.10.2023 r. – 14,50%

ROZNA KWOTA GRANICZNA PODSTAWY WYM. SKŁADEK W ROKU

• Kwota powyżej której nie pobiera się składek na ubezpiec. emerytalne i rentowe:	
• w 2024 r. – 234.720 zł;	• w 2025 r. – 260.190 zł

SKŁADKI NA UBEZPIECZENIA W ROKU 2024 I 2025

• Ubezpieczenie Społeczne:	
• fundusz emerytalny (pracownik – 9,76% ; pracodawca – 9,76% od przychodu)	19,52%
• fundusz rentowy (pracownik – 1,5%; pracodawca - 6,5% od przychodu)	8,00%
• fundusz chorobowy (tylko pracownik – od przychodu)	2,45%
• fundusz wypadkowy (tylko pracodawca – od przychodu)	od 0,67% do 3,33%
RAZEM UBEZP. SPOŁECZNE: pracownik: 13,71% pracodawca: od 16,93% do 19,59 %	
• Fundusz Pracy i Fundusz Solidarnościowy (2,0% + 0,45% – tylko pracodawca od przychodu)	2,45 %
• GFSP (tylko pracodawca – od przychodu)	0,10%
• Fundusz Emerytur Pomostowych (tylko pracodawca – od przychodu)	1,50%
• Ubezpieczenie Zdrowotne (tylko pracownik – od przychodu pomniejszonego o skl. na ubezpiec. społeczne – bez odliczania od podatku)	9,00%

MINIMALNE SKŁADKI NA UBEZP. SPOŁ. ORAZ FP I FS, DLA PROWADZĄCYCH DZIAŁ. GOSP., KTÓRZY NIE KORZYSTAJĄ Z ULG W ROKU 2024 I 2025

• Minimalna podstawa wymiaru miesięcznej składki na Ubezpiec. Społ. oraz FP i FS:	
• od 01.01 do 31.12.2024 r. (60% plan. przecięt. miesięcz. wyn.w gosp. narod. na 2024 r.)	4.694,40 zł
• od 01.01 do 31.12.2025 r. (60% plan. przecięt. miesięcz. wyn.w gosp. narod. na 2025 r.)	5.203,80 zł
• Minimalna składka miesięczna na Ubezpiec. Społeczne:	
• od 01.01 do 31.12.2024 r.: (bez chorobowego – 29,19%) – 1.370,30 zł	i (z chor. – 31,64%) 1.485,31 zł
• od 01.01 do 31.12.2025 r.: (bez chorobowego – 29,19%) – 1.518,98 zł	i (z chor. – 31,64%) 1.646,47 zł
w tym:	
– fundusz emerytalny (19,52% podstawy wymiaru):	(za 2024 r.) – 916,35 zł (za 2025 r.) – 1.015,78 zł
– fundusz rentowy (8,0% podstawy wymiaru):	(za 2024 r.) – 375,55 zł (za 2025 r.) – 416,30 zł
– fundusz chorobowy (2,45 % podstawy wymiaru):	(za 2024 r.) – 115,01 zł (za 2025 r.) – 127,49 zł
– fundusz wypadkowy (1,67% podstawy wymiaru):	(za 2024 r.) – 78,40 zł (za 2025 r.) – 86,90 zł
• Minimalna składka miesięczna na Fundusz Pracy i F. Solidarnościowy:	
• od 01.01 do 31.12.2024 r. (2,45% podstawy wymiaru)	115,01 zł
• od 01.01 do 31.12.2025 r. (2,45% podstawy wymiaru)	127,49 zł

Uwaga!
W zestawieniu nie została uwzględniona składka na ubezpieczenie zdrowotne, gdyż zarówno jej podstawa jak i wysokość, dla każdej z czterech form opodatkowania prowadzonej działalności (tj. zasady ogólne – skala podatkowa, opodatkowanie liniowe, opodatkowanie ryczałtem ewidencjonowanym oraz opodatkowanie ryczałtem kwotowym – karta podatkowa) jest różna.

PROGI DOCHODOWE I SKALA PODATKOWA W ROKU 2024 I 2025

Podstawa obliczenia podatku w złotych		Podatek wynosi
ponad	do	
	120.000	12% minus kwota zmniejszająca podatek 3.600 zł
120.000		10.800 zł + 32% nadwyżki ponad 120.000 zł

TEATR POLSKI
WE WROCŁAWIU

Pow królowej cz.1

według powieści
Doroty Masłowskiej
reż. Igor Kowalik

www.teatrpolski.wroc.pl

projekt: Tomasz Konieczny, zdjęcia: Mikołaj Pływacz

SPEKTAKLE

5, 6, 13, 25, 26, 27 kwietnia 2025, g. 19:00
12 kwietnia 2025, g. 16:00

Scena na Świebodzkim

Dla członków związku „SOLIDARNOŚĆ” oraz ich rodzin 30% zniżki na bilety na wszystkie spektakle Teatru Polskiego we Wrocławiu. Zakupu można dokonać w kasie Teatru za okazaniem aktualnej legitymacji.

Pełny repertuar na stronie WWW.TEATRPOLSKI.WROC.PL

KWOTA ZMNIEJSZAJĄCA PODATEK (ULGA) DO ROZLICZENIA DOCHODU ZA ROK 2024 I 2025

- Rocznie za rok podatkowy 3.600 zł
- Miesięcznie odliczana przez płatników w ciągu roku 300 zł

ZRYCZAŁTOWANE KOSZTY ZE STOSUNKU PRACY W ROKU 2022 i 2023

Pracownik	Rocznie	Miesięcznie uwzględniane przez płatników w ciągu roku
Jednoetatowiec miejscowy	3.000 zł	250,00 zł
Wieloletowiec miejscowy	4.500 zł	250,00 zł
Jednoetatowiec dojeżdżający	3.600 zł	300,00 zł
Wieloletowiec dojeżdżający	5.400 zł	300,00 zł

ULGA PRORODZINNA (ODLICZANA OD PODATKU) W ROKU 2024 i 2025

- Rocznie za każde wychowywane dziecko przez 12 miesięcy:
 - za pierwsze – 1.112,04 zł
 - za drugie – 1.112,04 zł (2.224,08 zł za dwoje)
 - za trzecie – 2.000,04 zł (4.224,12 zł za troje)
 - za czwarte i każde następne – 2.700,00 zł (6.924,12 zł za czworo)

LIMITY DOPUSZCZALNYCH PRZYCHODÓW (OD 01.03.2025 R. DO 28.02.2026 r.) DLA POBIERAJĄCYCH ŚWIADCZENIA PRZEDEMERYTALNE

- Miesięcznie**
 - dopuszczalna kwota przychodu (25% przecięt. miesięcz. wynagr. w gosp. za 2024 r.) 2.045,50 zł
 - graniczna kwota przychodu (70% przecięt. miesięcz. wynagr. w gosp. za 2024 r.) 5.727,20 zł
- Rocznie**
 - dopuszczalna kwota przychodu (25% przecięt. miesięcz. wynagr. w gosp. za 2024 r. x 12) 24.546,00 zł
 - graniczna kwota przychodu (70% przecięt. miesięcz. wynagr. w gosp. za 2024 r. x 12) 68.726,40 zł
- Gwarantowana kwota świadczenia przedemerytalnego przysługująca osobie osiągnącej przychód przekraczający dopuszczalną kwotę przychodu, ale nie wyższy niż graniczna kwota przychodu:**
 - miesięcznie 946,70 zł
 - rocznie 11.360,40 zł

Uwaga! W przypadku przekroczenia dopuszczalnej kwoty przychodu (osiągnięty przychód bez doliczania wysokości pobieranego świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego) – miesięcznej 2.045,50 zł lub rocznej 24.546,00 zł, a nie przekroczenia granicznej kwoty przychodu (tj. osiągnięty przychód bez doliczania wysokości pobieranego świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego) – miesięcznej 5.727,20 zł lub rocznej 68.726,40 zł, świadczenie podlega zmniejszeniu o kwotę przekroczenia. W przypadku gdy w wyniku zmniejszenia kwota świadczenia byłaby niższa niż 946,70 zł – świadczenie wynosi 946,70 zł miesięcznie i 11.360,40 zł rocznie). W przypadku przekroczenia kwoty granicznej świadczenie podlega zawieszeniu. Gdy dopuszczalna kwota przychodu nie jest przekroczona świadczenie przysługuje w pełnej wysokości.

WSKAŹNIKI WALORYZACJI (ROCZNE I KWARTALNE) ŚRODKÓW ZGROMADZONYCH W ZUS (NA KONCIE – I FILAR I NA SUBKONCIE – II FILAR) STANOWIĄCYCH PODSTAWĘ DO WYLICZANIA EMERYTURY – W ZALEŻNOŚCI OD DATY SKŁADANEGO WNIOSKU O PRZYJĘCIE EMERYTURY

- Wskaźniki waloryzacji rocznej** (zarówno dla środków na koncie jak i subkoncie) uwzględniany jest przez ZUS (a zwiększenie środków zapisywane na koncie) corocznie od 1 czerwca danego roku (za rok poprzedni) i obejmują waloryzację środków zapisanych na koncie na dzień 31 stycznia danego roku.
- Wskaźniki waloryzacji kwartalnych** (zarówno dla środków na koncie jak i subkoncie) – uwzględniane są przez ZUS tylko jeden raz przy złożeniu wniosku o przejście na emeryturę i zależą od kwartału, w którym wniosek został złożony tj. przy wniosku złożonym w :
 - I kw. danego roku (styczeń – marzec) – ZUS uwzględni waloryzację za I, II i III kw. roku poprzedniego – bez rocznej za rok poprzedni (np. wniosek w I kw. 2025 r. – wsk. roczny za 2023 r. + wsk. za I, II, i III kw. 2024 r.);
 - II kw. danego roku (tylko kwiecień – maj) – ZUS uwzględni waloryzację za I, II, III i IV kw. roku poprzedniego – bez rocznej za rok poprzedni (np. wniosek w kwietniu i maju 2025 r. – wsk. roczny za 2023 r. + wsk. za I + II + III kw. + IV kw. 2024 r.);
 - czerwc – ZUS uwzględni tylko waloryzację roczną za rok poprzedni – bez waloryzacji kwartalnych lub jeśli jest to korzystniejsze dla ubezpieczonego to ZUS uwzględni zasady jak wyżej (tj. jak przy wniosku złożonym w maju);
 - III kw. danego roku (lipiec – wrzesień) – ZUS uwzględni waloryzację roczną za rok poprzedni oraz kwartalną za I kw. danego roku, w którym składany jest wniosek (np. wniosek w III kw. 2025 r. – wsk. roczny za 2024 r. + wsk. za I kw. 2025 r.);
 - IV kw. danego roku (październik – grudzień) – ZUS uwzględni waloryzację roczną za rok poprzedni oraz kwartalną za I i II kw. danego roku tj., w którym składany jest wniosek (np. wniosek w IV kw. 2025 r. – wsk. roczny za 2024 r. + wsk. za I kw. + II kw. 2025 r.);

Uwaga! Emerytura przyznana przed 1 marca danego roku, w którym dokonywana jest waloryzacja emerytur i rent podlega waloryzacji również od 1 marca tego roku (np. jeśli była przyznana przed 1 marca 2025 r. to od 1 marca 2025 r. podlega zwiększeniu o wsk. 5,5%). Emerytury przyznane od 1 marca danego roku podlegają waloryzacji dopiero od 1 marca roku następnego

- Terminy ogłaszania wskaźników waloryzacji rocznych i kwartalnych (dla środków na koncie i subkoncie):**
 - roczne (za rok poprzedni) – do 25 maja roku następnego;
 - za I kw. danego roku (tj. w którym składany jest wniosek) – do 25 czerwca tego samego roku;
 - za II kw. danego roku (tj. w którym składany jest wniosek) – do 25 września tego samego roku;
 - za III kw. danego roku (tj. w którym składany jest wniosek) – do 25 grudnia tego samego roku;
 - za IV kw. danego roku (tj. w którym składany jest wniosek) – do 25 marca następnego roku.
- Wysokość wskaźników ostatnich waloryzacji rocznych i zwiększających środki na koncie od 1 czerwca 2024 r.** (dla środków na koncie i subkoncie) za rok 2023 wyniosła:
 - * 14,87% (na koncie) * 9,91% (na subkoncie)
- Wysokość wskaźników waloryzacji kwartalnych (dla środków na koncie i subkoncie) w roku 2024 wyniosła:**
 - na koncie: za I kw. – 12,48%; za II kw. – 5,85%; za III kw. – 1,60%; za IV kw. – 0,70%
 - na subkoncie: za I kw. – 2,48%; za II kw. – 2,48%; za III kw. – 2,48%; za IV kw. – 2,48%

Opracował: Jerzy Piłaza

Gdzie złożyć podpis

Na stronie preczzzielonymladem.pl widnieje mapka z ok. dwustu punktami w całym kraju, w których można złożyć podpis pod wnioskiem o referendum. Przy mapce widnieją także dane kontaktowe, za pomocą których można uzyskać informacje dotyczące kampanii referendalnej w swojej najbliższej okolicy.

Na stronie znajduje się także karta referendalna, którą można ściągnąć, wydrukować i wykorzystać do zbierania podpisów. Wypełnione karty należy odesłać na adres warszawskiej siedziby Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”.

SPOŁECZNE

Rozpoczęły się rozmowy pokojowe

W Arabii Saudyjskiej odbyły się rozmowy delegacji amerykańskiej i ukraińskiej na temat zawieszenia broni. Ukraina wyraziła gotowość przyjęcia amerykańskiej propozycji natychmiastowego wprowadzenia tymczasowego, 30-dniowego zawieszenia broni, które może zostać przedłużone za obopólną zgodą stron. Jednocześnie Stany Zjednoczone wznowiły pomoc wojskową dla Kijowa. Nie wiadomo jeszcze, jak na tę propozycję zareaguje Rosja.

Dolny Śląsk współpracuje z europejskimi regionami

We Wrocławiu na zaproszenie przewodniczącego dolnośląskiego sejmiku Jerzego Pokoja gościli przedstawiciele współpracujących regionów: Dolnego Śląska, Adżarskiej Autonomicznej Republiki Gruzji i Brandenburgii – kraju związkowego Niemiec.

Europa jest silna, także dzięki naszej współpracy pomiędzy europejskimi regionami – mówili we Wrocławiu przedstawiciele gruzińskiej Adżarii, niemieckiej Brandenburgii i Dolnego Śląska. Spotkanie władz regionów odbywa się cyklicznie. Poprzednie odbyło się w niemieckim Poczdamie.

Raport cen w lutym

W lutym codzienne zakupy były średnio o 5,8% droższe niż rok wcześniej. To nieznacznie mniej niż w styczniu, kiedy wzrost cen wyniósł 5,9% – wynika z raportu UCE Research i Uniwersytetu WSB Merito. Najbardziej podrożały tłuszcze, staniała chemia gospodarcza i artykuły sypkie.

W lutym najbardziej, ogółem o 16,1%, podrożały art. tłuszczowe (masło, margaryna, olej itd.), przy czym ceny samego masła poszły w górę o 32,5%. Miesiąc wcześniej ta grupa towarów zdrożała o 9,7% i znalazła się na trzeciej pozycji.

Kolejne miejsca w rankingu drożyzny zajęły owoce ze wzrostem 10,7% rdr., napoje bezalkoholowe – 9,8%, słodycze i desery – 9,7% i nabiał – 9,4%. Z kolei chemia gospodarcza i art. sypkie potaniały odpowiednio o 2,6 i 0,4% rdr.

Czwarte w lutowym rankingu słodycze i desery ze wzrostem o 9,7% zajęły miesiąc wcześniej pierwszą pozycję z podwyżką o 10,4%.

Z kolei piąty pod względem lutowych podwyżek nabiał ze średnim wzrostem o 9,4% zdrożał w styczniu o 7,2% i był wtedy szósty w rankingu.

Jak podali autorzy raportu, kolejne miejsca na liście najbardziej drożejących w lutym kategorii zajęły: ryby ze wzrostem 6,8% rdr., artykuły dla dzieci – 6,5%, mięso – 6,2%, pieczywo – 6,2%, karmy dla zwierząt – 5,6%, wędliny – 5,5 proc, używki – 5,3%, warzywa – 5,1%, dodatki spożywcze (np. musztardy, ketchupy, majonezy itd.) – 4,8%, środki higieny osobistej – 3,7%.

Na ostatnich miejscach w rankingu uplasowały się chemia gospodarcza i art. sypkie (m.in. cukier, mąka), które staniały o 2,6 i 0,4%.

Protestują przeciwko budowie zbiorników retencyjnych

Mieszkańcy Goszowa, Starego i Nowego Gierałtowa oraz Bielice nie zgadzają się na budowę suchych zbiorników retencyjnych na Białej Łądeckiej powyżej Stronia Śl. W Stroniu odbyło się spotkanie z mieszkańcami gminy w ramach konsultacji „Programu redukcji ryzyka powodziowego w zlewni Nysy Kłodzkiej”.

W zlewni Białej Łądeckiej, na terenie gminy Stronie Śląskie, przedstawiono sześć wariantów lokalizacji zbiorników retencyjnych. Przy czym zespół ekspertów, któremu przewodniczył prof. Zaleski, rekomenduje realizację wariantu drugiego. Zakłada on budowę zbiorników w miejscowościach Goszów, Bolesławów i Stójków, a także uruchomienie polderu Rudawka i remont zbiornika w Stroniu Śląskim.

Mieszkańcy sprzeciwiają się budowie suchego zbiornika w Goszowie (jego budowa została zawarta we wszystkich z sześciu wariantów przedstawionych przez Wody Polskie), podnosząc, że jego budowa wiąże się z wysiedleniem „znacznej części tego terenu”. Wskazują przy tym, że budowa tego zbiornika nie gwarantuje ochrony miejscowościom leżącym powyżej tej budowli hydrotechnicznej (Stary i Nowy Gierałtów oraz Bielice).

Mieszkańcy akcentują też, że budowa zbiorników retencyjnych uderzy w biznesy prowadzone przez wielu z nich, czyli w branżę turystyczną, oraz zdegradowa środowisko.

Rodzinne Ogrody Działkowe – nowe regulacje

Rodzinne Ogrody Działkowe przeżywają prawdziwy renesans – dla wielu osób stały się substytutem własnego ogrodu, miejscem relaksu i uprawy warzyw. Jednak wraz z rosnącą popularnością pojawiły się problemy związane z nieprzebraniem regulaminu.

W ostatnich latach Rodzinne Ogrody Działkowe stały się nie tylko przestrzenią rekreacyjną, ale też alternatywą dla drogich

nieruchomości. Wzrost liczby użytkowników niesie jednak ze sobą wyzwania – od nielegalnych zabudów po problem zamieszkiwania na działkach.

Aby uporządkować sytuację, Polski Związek Działkowców wprowadził obowiązkowe szkolenia dla nowych działkowców. Ustawa, która weszła w życie w styczniu, ma zapobiegać nadużyciom i przybliżyć użytkownikom zasady funkcjonowania na ROD.

Decyzja ta wywołuje mieszane reakcje – jedni uważają ją za konieczność, inni za zbędne biurokratyczne utrudnienie.

KULTURALNE

Wratislavia Cantans 2025

Wratislavia Cantans 2025 rozpocznie się w dniu 10. urodzin Narodowego Forum Muzyki (organizatora festiwalu) – 4 września 2025 roku. Będzie to 60. edycja znanej na cały świat imprezy, która od lat 60. znacznie się rozrosła. Koncerty odbywają się nie tylko we Wrocławiu, ale w różnych miejscach na Dolnym Śląsku.

Festiwalowi towarzyszy w tym roku hasło „Raj utracony (?)”. – Ten znak zapytania niech inspirować do własnych przemyśleń, do własnych refleksji, zarówno nad tym, co jest zawarte w poemacie (Johna Milтона – red.), jak i tym, czym festiwal będzie wypełniony – wyjaśniał dyrektor artystyczny festiwalu Andrzej Kosendiak.

Różnorodność programu jest potężna. Od Henry’ego Purcella przez Felixa Mendelssohna, Richarda Wagnera po kompozytorów zupełnie współczesnych jak Zygmunt Krauze, którego Requiem zabrmi na festiwalu po raz pierwszy (będzie to prawykonanie).

W programie festiwalu znajdziemy wiele utworów, które obrazują hasło tegorocznej Wratislavi. Szczególną uwagę zwrócił dyrektor Kosendiak na takie pozycje, jak bachowskie fugi (Kunst der Fuge zostanie wykonane w całości!) czy na 3. symfonię Beethovena, „Eroicę”. Jak wiemy, symfonia Es-dur została na początku zadeklowana Napoleonowi Bonaparte, ale po tym, jak koronował się na cesarza, kompozytor skreślił ową dedykację. Wreszcie warto dodać, że w przedostatni dzień festiwalu wybrzmii „Il Paradiso perduto” – oratorium Luigiego Da Mancia.

Narodowe Forum Muzyki (NFM) Wrocław, ul. pl. Wolności 1. Od 04.09 do 14.09.2025 r.

Spotkanie z pisarzem

Klub Muzyki i Literatury we Wrocławiu, Towarzystwo Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich zapraszają na spotkanie autorskie Stanisława Srokowskiego połączone z prezentacją książki pt. „Z kościoła do piekła”.

Książka Stanisława Srokowskiego składa się z relacji świadków, które ukazują brutalność i bestialstwo ludobójstwa polskiej ludności na Kresach w czasach II wojny światowej. Srokowski przypomina o konieczności pamięci i edukacji, aby podobne tragedie nigdy więcej się nie powtórzyły.

27 marca (czwartek) 2025 roku o godz. 16.00. Wstęp wolny.

Polscy malarze XX wieku

Pod powyższym hasłem w Dolnośląskiej Bibliotece Publicznej odbędzie się wykład „Jerzy Duda-Gracz”. Prelekcję wygłosi Michał Antoni Pieczka – kustosz i edukator muzealny, a także przyrodnik i podróżnik, od kilkunastu lat popularyzujący w Muzeum Narodowym we Wrocławiu sztukę i powiązane z nią różnorodne przejawy kultury.

Nowy jałmużnik biskupi

Paweł Trawka został wyznaczony przez abp. Józefa Kupnego na pierwszego w archidiecezji wrocławskiej jałmużnika biskupiego. Takiej funkcji jeszcze w diecezji nie było.

Arcybiskup Józef Kupny na początku Wielkiego Postu powołał do istnienia funkcję jałmużnika biskupiego. Wyznaczył na nią osobę świecką. Paweł Trawka – rzecznik wrocławskiej Caritas – jest pierwszą i jedyną osobą świecką na tym stanowisku w kraju. Zazwyczaj bowiem tę misję realizują księża.

– Mam szansę pomóc tym, którzy są na prawdziwych peryferiach, nie tylko Kościoła, ale i naszego społeczeństwa. Pociąłem też radość, ponieważ ostatnie miesiące w jakiś sposób mnie do tego przygotowały. Słowo „jałmużna” było mi szczególnie bliskie i szukałem jego znaczenia teologicznego, znaczenia dla mojej wiary – mówi Paweł Trawka dla „Gościa Niedzielnego”.

Okres Wielkiego Postu

Rzecznik Konferencji Episkopatu Polski ks. Leszek Gęsiak przypomniał, że Wielki Post jest czasem przygotowania do przeżywania uroczystości Zmartwychwstania Pańskiego – najważniejszego wydarzenia w chrześcijaństwie. Kościół zaprasza wiernych do 40-dniowego okresu pokuty. Duchowny podkreślił, że w okresie Wielkiego Postu Kościół daje wiernym praktyki mające pomóc w duchowym przygotowaniu do Wielkanocy. Są to: post, modlitwa i jałmużna.

Opracował Janusz Wolniak

Przez ciernie do gwiazd

Duża część świata żyła dotąd w przekonaniu, że nic złego nie może się wydarzyć. Wojny prowadzą tylko ludy prymitywne. Bieda to Afryka i Azja. Reszta świata jakoś sobie radzi, a jak sobie nie radzi, to się robi jakiś koncert charytatywny, by zagłuszyć sumienie. I tak to przez ostatnie dekady od czasów II wojny światowej wyglądało. Ale nagle jedno z mocarstw najechało sąsiedni kraj i cała ta narracja się załamała. Od kąd Rosja rozpoczęła wojnę, a trwa to już 3 lata, nikt nie może być pewny, że na świecie, tym cywilizowanym, rzecz jasna, będzie trwał pokój. Ale są jeszcze inne sprawy, którymi warto na co dzień się zainteresować.

„Odnawialne źródła pieniędzy” to film dokumentalny zrealizowany przez polskich filmowców ukazujący prawdę o OZE (Odnawialnych Źródłach Energii). Unia Europejska, a w ślad za nią wielu polityków, próbuje nam narzucić wizję cywilizacyjną, w której właśnie tylko ten Zielony Ład ma uratować świat. Co ciekawe, ostatnio politycy unijni odchodzą od słowa zielony na rzecz pojęcia czysty.

Wygląda mi to na ucieczkę do przodu. Widać, że Zielony Ład poddany już został tak druzgocącej krytyce, że teraz będzie Czysty Ład. Takie same oszustwo jak z zielonym. Wracając zaś do wzmiankowanego filmu. Dowiedziałem się o nim z Radia Wnet, gdzie usłyszałem rozmowę z reżyserem Mateuszem Dzeduszyckim i prof. Ziemowitem Malechą, badaczem w dyscyplinie inżynierii środowiska, górnictwa i energetyki. Zachęcony tą rozmową, wydałem niecałe 10 zł, by w sieci obejrzeć ten film kręcony przez 4 lata. Autorzy zadali sobie wiele trudu, by dotrzeć do źródła problemu, do Afryki, a konkretnie do Konga, gdzie zobaczyli i udokumentowali pracę ludzi pracujących w kopalniach tzw. metali pierwiastków rzadkich.

Warunki, w których wydobywa się te materiały, wykorzystywane są później w produkcji różnych „ekologicznych” dóbr świata zachodniego, urągają jakimkolwiek standardom pracy. Od świtu do zmierzchu całe rodziny pracują w warunkach zagrażających nie tylko zdrowiu, ale życiu. To można by porównać do wałbrzyskich biedaszybów z lat 90. Tyle że tam pracują w wysokich temperaturach, a za cały dzienny urobek, ledwo starcza im na wyżywienie. To, co wydobywają, trafia do jakichś chińskich biznesmenów, którzy nagminnie oszukują zbierających.

Później, jak mówią autorzy filmu, te minerały zamieniają się w cudowne wiatraki, panele, magazyny energii, telefony i parę innych drobiazgów.

Jakoś ci nasi „wrażliwi” ekolodzy nie burzą się na te praktyki. Autorzy filmu pokazują, jaką mrzonką jest oszukiwanie społeczeństw zachodnich, że ta odnawialna energia zaspokoi potrzeby ludzkości. Dzisiaj jest to coś na kształt religii, ale takiej sekciarskiej, która swoim wiernym serwuje fantastyczną wizję wspianego świata. A rzeczywistość jest taka, że ten cały system OZE funkcjonuje wyłącznie dlatego, że my wszyscy dopłacamy do niego z podatków.

Autorzy filmu pokazują, że ten system jest tak kosztowny i niewydajny, że w przeciągu ok. 10, 15 lat zielona rewolucja się załamie, ponieważ wymusi to rzeczywistość ekonomiczna.

Ja myślę, że już się załamuje, i nastąpi to szybciej, niż nam to się wydaje. Tylko dlatego tak wielu ludzi mu uległo i dalej jeszcze w to wierzy?

A przypomnę, że cały czas NSZZ „Solidarność” w całym kraju zbiera podpisy pod wnioskiem o rozpisanie referendum na temat Europejskiego Zielonego Ładu. Pytanie referendalne brzmi: „Czy jest Pani/Pan za zobowiązaniem Prezydenta RP, Parlamentu RP, Rządu RP do odrzucenia przez Polskę polityki klimatycznej UE w obecnym kształcie, zawartej w Europejskim Zielonym Ładzie?”.

A za oknem temperatury gwałtownie szybią w górę, to znak, że zbliża się wiosna. Znowu na wierzch młodzie i starzy wystawią swoje ciała pokryte coraz większymi obszarami tatuaży. Nie mam niestety dobrych wieści dla ich właścicieli. Ostatnie badania naukowe pokazują, że tatuowanie na ciele powierchni większych niż nasza dłoń zagraża zdrowiu człowieka. Tusz może przenikać do węzłów chłonnych i powodować zmiany rakotwórcze. A prognozy są takie, że moda na tatuaże dotknie wkrótce 40% kobiet i 30% mężczyzn do 25. roku życia.

Tymczasem za oceanem właściciel firmy SpaceX Elon Musk ogłosił, że pierwszy lot na Marsa rakiety Starship odbędzie się w marcu 2026 r., czyli za rok. Jeszcze na statku kosmicznym nie będzie człowieka, na pokładzie znajdzie się humanoidalny robot Optimus. Jeśli ta misja się powiedzie, to na początku kolejnej dekady XXI wieku na Marsie mogą wylądować pierwsi ludzie. Już od kilku lat kilkaset osób, ochotników, przygotowuje się do wyprawy w jedną stronę.

Brzmi to może fantastycznie, ale ja wierzę, że to marzenie może się spełnić, jeśli ludzkość nie zanurzy się w jakiejś wojnie albo w bezsensowym wyścigu zbrojeń.

Per aspera ad astra! (przez ciernie do gwiazd) – jak mówili starożytni.

Janusz Wolniak

Prezentowane w felietonie treści i poglądy należą do autora, nie są oficjalnym stanowiskiem Redakcji.

Odkryj tajemnice wielkanocnych pisanek

Wielkanoc zbliża się wielkimi krokami, a we Wrocławiu tradycyjnie już poczuć ją można w Muzeum Etnograficznym. Zobaczymy tam niezwykłą wystawę pisanek, palm, stroików i kartek świątecznych. To doskonała okazja, by poznać bogactwo wielkanocnych tradycji i przygotować się na święta w wyjątkowej atmosferze!

Muzeum Etnograficzne zaprasza na wystawę, która ma już blisko sześćdziesiąt lat – mówi Agnieszka Szepetiuk-Barańska, kurator wystawy.

FOT. M. SKRABEK / MUZEUM ETNOGRAFICZNE

– Zobaczcie Państwo pisanki wykonane najbardziej tradycyjnymi technikami, czyli batikową, rytowniczą i aplikacyjną, w tym także te wykonane na motywach suwalskich, opolskich, rzeszowskich czy huculskich. Ponieważ jesteśmy na Dolnym Śląsku, wśród palm wielkanocnych nie zabraknie palm wileńskich.

Batik – kompozycja kolorów

Wystawa „Pisanki i palmy wielkanocne” tworzy doskonałą okazję do ciekawej opowieści o technikach, wzorach i symbolicznych

ozdobach, które sami możemy wykonać na czas wielkanocnego świętowania.

Batik to jedna z najstarszych i najbardziej tradycyjnych metod zdobienia pisanek. Technika ta polega na nanoszeniu wzorów za pomocą roztopionego wosku, a następnie barwieniu jajka. Farba pokrywa jedynie te miejsca, które nie są zabezpieczone woskiem, tworząc efektowne kontrasty i misterne kompozycje. Do wykonania wzorów najczęściej używa się szpilki białej w patyczek lub „pisaków”, które zanurza się w płynnym wosku i przenosi na skorupkę.

Cały proces wymaga precyzji i cierpliwości. Przed rozpoczęciem pracy jajko należy ugotować. Po zakończeniu rysowania woskiem jajko zanurza się w ciepłej farbie. Kiedy barwnik wyschnie, delikatnie usuwa się wosk, odsłaniając jasny wzór na ciemniejszym tle. Ostateczny efekt podkreśla się przez natłuszczenie i wypolerowanie skorupki, co nadaje pisance subtelny połysk i podkreśla głębię kolorów.

Pisanki wykonywane techniką batikową są prawdziwymi dziełami sztuki. Każda jest unikalna, ponieważ na końcowy efekt wpływa wiele czynników – kształt i wielkość jajka, temperatura wosku, grubość narzędzia, czas barwienia czy intensywność koloru.

– Pisanki woskowe o desieniu wielobarwnym otrzymuje się, powtarzając proces rysowania wzorów i farbowania jaj – wyjaśnia Agnieszka Szepetiuk-Barańska, kurator wystawy. – Farbowanie zaczyna się od najjaśniejszego barwnika.

Opolskie kraszanki

Kolejną popularną techniką jest technika rytownicza. Polega ona na wydrapywaniu wzorów na barwionych jajkach. Jest to jedna z najbardziej precyzyjnych metod

FOT. M. SKRABEK / MUZEUM ETNOGRAFICZNE

zdobienia. Skrobanki, zwane też rysowanekami lub wydrapywanekami, tworzy się za pomocą ostrych narzędzi – skalpeli, nożyków, igieł czy żyłek. Na skorupce powstają misternie wyrzeźbione ornamenty roślinne, geometryczne, a nawet całe

napisy. Najlepiej nadają się do tego jaja kurze i gęsie, ponieważ kaczki mają zbyt śliską powierzchnię. Najtrwalsze skorupki znoszone są od lutego do maja – wtedy ptaki mają więcej wapnia w organizmie. Wydrapanie delikatnych, koronkowych wzorów wymaga nie tylko wprawy, ale i niezwykłej cierpliwości.

– Najpiękniejsze pisanki o skomplikowanych, niepowtarzalnych i misternych ornamentach roślinnych, głównie kwiatowych, powstają na Opolszczyźnie – podkreśla kurator. – W tym regionie noszą nazwę kraszonek. Dziś wykonuje się tam nawet kraszanki z jaj strusich. Na świecie techniką rytowniczą zdobi się pisanki głównie w Niemczech (Łużyce), w Czechach i na Słowacji.

Technika aplikacyjna

Najnowsze metody zdobienia pisanek opierają się na oklejaniu wydmuszek różnorodnymi materiałami, z których można tworzyć unikalne faktury i wzory. Wyklejanki, popularne na Kurpiach i zachodnim Podlasiu, ozdabia się białym rdzeniem sitowia lub dzikiego bzu, a także kolorową przędzą. Z kolei nalepianki, charakterystyczne dla Łowicza, wyróżniają się misternymi, wielobarwnymi wycinankami. Często przedstawiają

Wystawa: „Pisanki i palmy wielkanocne”

Muzeum Etnograficzne
ul. R. Traugutta 111–113 we Wrocławiu
Czynna do 27 kwietnia
Kiermasz: 12 kwietnia

Godziny otwarcia:

wtorek–sobota – godz. 10:00–16:00

niedziela – godz. 10:00–18:00

poniedziałek – nieczynne

Ceny biletów:

na wystawę stałą i czasową (bilet łączony):

– normalny: 15 zł

– ulgowy: 10 zł

– rodzinny: 7 zł/os.

– specjalny: 3 zł

na wystawę czasową:

– normalny: 10 zł

– ulgowy: 8 zł

– rodzinny: 5 zł/os.

– specjalny: 3 zł

koguty, kwiaty i inne tradycyjne motywy.

– Współcześnie na skorupkę jaja zaczęto aplikować kolorowe cekiny, perełki, bursztyn, cynę, szkło, suszone kwiaty, motywy z haftu krzyżkowego, wstążeczki czy inne materiały pasmanteryjne – wylicza kurator. – Pojawiły się także jaja zdobione metodą „ażurową” – na wydmuszcze lub w skorupce jaja robi się wiertarką dentystyczną otwórki układające się w ornamenty.

Pajaki, które zdobią

Na wystawie możemy zobaczyć także pajaki, czyli tradycyjne ozdoby ludowe, które wieszano się pod sufitem. Wykonywano je z materiałów łatwo dostępnych na wsi: słomy, bibuły czy drucika. Kolejną atrakcją są palmy wielkanocne: z tradycyjnych puszystych bazi, otoczonych bukszpanem, oplecione mchem i przyozdobione suszonymi kwiatami lub wykonane z bibuły. Wystawie od jej początku towarzyszą rozmaite warsztaty dla dzieci, rodzin i dorosłych, m.in. tworzenia pajaków czy ozdabiania metodą wydzieranek.

OPRAC. DOROTA NIEDŹWIECKA

Warsztaty wielkanocne i wiosenne w Muzeum Etnograficznym:

29.03, godz. 12:00 – Malowanie barankowych dzwoneczków
Warsztaty dla dorosłych; prowadzi: Xymena Smreczak

30.03, godz. 12:00 – Wiosna z bibuły
Warsztaty dla dzieci w wieku 6–12 lat, prowadzi: Julia Szot

Bilety: 10 zł

Zapisy w tygodniu poprzedzającym zajęcia: edukacja@muzeum-etnograficzne.pl lub 71 344 33 13 (od poniedziałku do piątku, w godz. 8.00–16.00).

FOT. M. SKRABEK / MUZEUM ETNOGRAFICZNE

Krwawy poniedziałek

Korupcja, cwaniactwo i kumoterstwo władzy od wieków budzi sprzeciw obywateli, którzy raz na jakiś czas manifestują swe niezadowolenie poprzez pisanie petycji, zbieranie podpisów, strajki, uliczne rozruchy czy wreszcie powszechny udział w wyborach.

Ratusz we Wrocławiu

Współcześni rządzący, obojętnie czy centralnego, czy lokalnego szczebla, zdają się nie zauważać, jak dużo mają szczęścia, żyjąc tu i teraz – a co tam, najwyżej zostaną odwołani, będą musieli ustąpić, a i tak dzięki kolegom wylądują jak kot na czterech łapach i nikt im głowy nie utnie. Kiedyś nie było to takie jednoznaczne.

Przyjrzyjmy się piętnastowiecznemu Wrocławowi, stanowiącemu wówczas część królestwa czeskiego. Rada miejska zdominowana była przez popierających się nawzajem patrycjuszy, niechętnych dopuszczaniu do władzy przed-

stawicieli cechów i rzemiosła. Gdy w roku 1413 na Śląsk spadła klęska głodu, w jej zaś efekcie wybuchła zaraza, zmarło wielu mieszkańców Wrocławia, w tym również sporo miejskich rajców. Ci, którzy przeżyli, odbudowali szeregi rady, zapraszając do niej swoich znajomków i krewnych – jak widać już wtedy znane było pojęcie „kolesiostwa”, dodajmy – bezczelnego. Dlaczego? Ano dlatego, że miłościwie panujący król Wacław Luksemburski zakazał wrocławskiemu patrycjatowi podejmowania samodzielnych decyzji przy mianowaniu składu rady. Nic więc dziwnego, iż zirytowany monarcha nałożył na miasto kary

finansowe, a przecież po klęskach i zarazach kasa grodu nad Odrą świeciła pustkami. Cwani rajcy podnieśli wówczas podatki, co wielu rzemieślników i ich rodziny wpędziło w nędzę. Narastał bunt. W dniu 17 września 1418 roku, w niedzielę, w kościele pw. św. Klemensa na Nowym Mieście (w okolicach dzisiejszej Hali Targowej), na krańcach nieistniejącej już ulicy Polskiej, zawiązał się spisek rzemieślników.

W dniu następnym, który przeszedł do historii Wrocławia jako krwawy poniedziałek, na głos pasterskiego rogu rzemieślnicy ruszyli na rynek. Po drodze, by dodać sobie animuszu, solidnie pokrzepili się piwem w Piwnicy Świdnickiej. Prowadził ich bednarz, Jan Kreuzberg. Buntownicy sforsowali wschodnie drzwi budynku i wpadli do sal ratuszowych. Rozbili skrzynię z pieniędzmi oraz z dokumentami, niszcząc sporą ich część, uwolnili przetrzymywanych więźniów i rozpoczęli polowanie na rajców. Tylko jeden z nich – najmłodszy – Johann Megerlin zdołał zbiec na ratuszową wieżę. Niestety szczęście

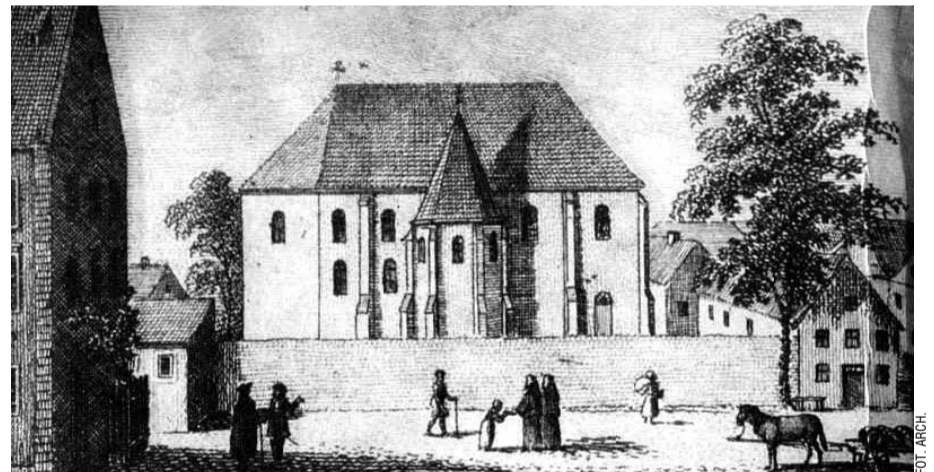
trwało krótko – dopadł go kuzyn, szewc z zawodu, Georg Rattenburg, i zrzucił na piki zgromadzonego na dole pospólstwa. Megerlin skonał po dłuższym czasie w męczarniach. Przez okna wyrzucono też burmistrza Mikołaja Freyberga oraz trzech ławników. Tym samym była to pierwsza w dziejach Czech defenestracja. Kolejna, ta najbardziej znana, miała miejsce rok później (1419) w Pradze. Można zatem powiedzieć, że przynajmniej w dziedzinie wyrzucania lokalnych polityków przez okna Wrocław przodował w tej części Europy. Zresztą taki sposób załatwiania różnicy zdań do tego stopnia przypadł czeskiej gawiedzi do gustu, iż powtórzono go jeszcze w historii dwa razy. Ale to nie koniec wendety naszych wkurzonych wrocławskich rzemieślników – pod pręgierzem ścięto bez sądu i wyroku czterech miejskich rajców. Pikanterii dodaje fakt, iż do dekapitacji użyto... ceremonialnego miecza podarowanego nadodrzańskiemu

grodowi przez króla Karola Luksemburskiego. Fakt ów dla Korony Czeskiej był wielką obrazą, bowiem miecz ten kładziono na stole jako symbol sprawiedliwości. A tej w końcu stało się zadość, ale o tym za chwilę. Po buncie wybrano nową radę, w skład której weszło kilkunastu przedstawicieli rozmaitych cechów rzemieślniczych. Zwycięzcy poczuli się bezkarni, nie trwało to jednak długo. W roku 1420, a więc w dwa lata po krwawym poniedziałku, kolejny władca Czech – Zygmunt Luksemburski – zawitał we Wrocławiu, wprowadzając tu coś na kształt stanu wojennego. Powołał nową radę miejską, zakazał zgromadzeń do tego stopnia, że nawet rzemieślników spotykających się przy piwie nie mogło być za każdym razem więcej niż sześciu, zakazał też noszenia broni i przechowywania jej w domu. Co jednak najważniejsze – wdrożył śledstwo

Z sąsiedniego okna wyrzucano rajców

pochowano na cmentarzu przy kościele św. Elżbiety, a na ich grobach ułożono ścieżkę z płyt wiodącą do bramy świątyni. Taki był finał buntu wrocławskich rzemieślników. Nie zmienia to jednak faktu, iż od tej pory wrocławska Rada Miejska bardzo się pilnowała, by po raz kolejny nie podpaść mieszkańcom. Jak mawiał stary Ciceron, historia to nauczycielka życia. Mam nadzieję, że nasi współcześni przedstawiciele władzy, wybrani w demokratycznych wyborach, zdają sobie z tego

Nieistniejący już kościół św. Klemensa w którym spotkali się buntownicy

przeciwko buntownikom, a wyrok w tym przypadku mógł być tylko jeden: publiczna egzekucja. Źródła podają, iż przy pręgierzu ścięto 21 lub 23 powstańców, zaś ich majątki przejął skarb królewski. Król Zygmunt obserwował wykonanie wyroku, wyrażając przy okazji szacunek dla więźniów, którzy ponoć w milczeniu i z godnością przyjęli werdykt sądu. Kilku dziesięciu buntowników zdołało zbiec – zostali zaocznie skazani na karę śmierci lub banicję, a przy okazji na polecenie królewskie biskup Konrad po wsze czasy zamknął kościół pw. św. Klemensa, w którym rozpoczęła się rebelia. Z kolei głowy skazańców, po wygotowaniu w smole, wbito na włócznie i ozdobiono nimi miejskie mury, natomiast ciała

sprawę. Oczywiście, jeśli znają choć trochę historię.

Z uśmiechem i szczyptą wrodzonej złośliwości
MARCIN BRADKE

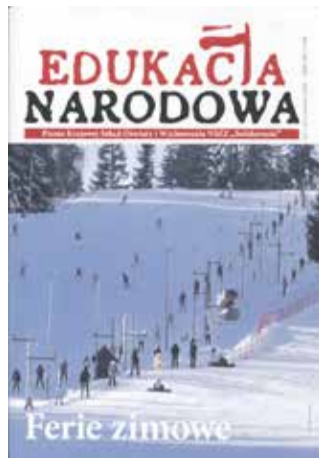
Wrocławska defenestracja rok 1418

Brama na cmentarzu (dziś nieistniejąca) przy kościele św. Elżbiety

„EDUKACJA NARODOWA”

W marcu ukazał się pierwszy w tym roku numer ogólnopolskiego kwartalnika oświatowej Solidarności „Edukacji Narodowej”. Dużo miejsca redakcja poświęca w nim nadchodzącym obchodom 80. rocznicy śmierci patronki polskich nauczycieli bł. Natalii Tułasiewicz w niemieckim obozie koncentracyjnym Ravensbrück. Krajowa Sekcja Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” zwróciła się z prośbą o wszczęcie procedury nadania przez prezydenta RP pośmiertnie Orderu Krzyża Niepodległości bł. Natalii Tułasiewicz. Narodowa Pielgrzymka Nauczycieli i Pracowników Oświaty do niemieckiego obozu koncentracyjnego w Ravensbrück odbędzie się 29 marca br.

Jesienią br. KSOiW NSZZ „Solidarność” planuje organizację konferencji naukowej wraz z Fundacją im. bł. Natalii Tułasiewicz, stowarzyszeniami kombatanckimi i naukowcami. Przewidziana jest projekcja filmu „Błogosławiona”, spotkanie z reżyser Wandą Różycką-Zborowską, wysłuchanie szeregu referatów oraz debata. Rocznicowemu spotkaniu towarzyszyć będzie okolicznościowa wystawa, a także inne wydarzenia artystyczne.

Wśród tegorocznych zdarzeń o bł. Natalii Tułasiewicz warto także wspomnieć o konkursach literackich. Szkoła Podstawowa im. Jerzego Badury w Międzyborzu zorganizowała konkurs poetycki „W podziękowaniu za świadectwo życia bł. Natalii Tułasiewicz”. Motto konkursu brzmiało: „Żyj tak, jakby tylko od jakości twojego życia zależał los świata.” bł. Natalia Tułasiewicz. Finał konkursu odbędzie się w kwietniu, wtedy szerzej napiszemy o tym wydarzeniu.

„WOLNA DROGA”

W piśmie kolejarskiej Solidarności możemy m.in. przeczytać jak rozwija się PKP Intercity.

-Pasażerowie PKP Intercity mają do dyspozycji o kilkanaście procent więcej miejsc w pociągach. Przez ostatnie 12 miesięcy przewoźnik pracował nad podwyższaniem efektywności – rezultatem jest podwyższenie komfortu podróży. Aż o 16 procent przewoźnik zwiększył liczbę miejsc siedzących w swoich pociągach między styczniem 2024 i 2025 roku. W ciągu roku podwyższyła się efektywność operacji w zaplecach technicznych – przyspieszeniu uległy przeglądy, prace serwisowe. Wagony i składy spędzają mniej czasu na bocznicach, co wpływa na podwyższenie komfortu podróży, a pasażerowie mają do dyspozycji więcej gwarantowanych miejsc w pociągach. Podwyższenie komfortu podróżowania pociągami PKP Intercity, to także efekt inwestycji związanych z zakupem

taboru kolejowego. W 2024 roku PKP Intercity odebrało 40 nowych lokomotyw i 77 zmodernizowanych wagonów, które zostały wprowadzone do rozkładu jazdy i kursują z pasażerami na pokładzie. Co istotne przyspieszyły inwestycje – w 2024 r. zakontraktowany został tabor o łącznej wartości 11,8 mld zł brutto. W 2025 roku przewoźnik planuje odbiór 38 nowych lokomotyw i 119 zmodernizowanych wagonów, w tym 95 wagonów COMBO.

„MAGAZYN SOLIDARNOŚĆ”

W marcowym numerze gdańskiego Magazynu Solidarność artykuł o tym jak uczyć młodzież najnowszej historii Polski. W tekście „O Solidarności w 45 minut” czytamy: -Jak opowiedzieć współczesnej młodzieży o Solidarności i o tym, co wydarzyło się w sierpniu 1980 roku? Jak w 45 minut, a więc podczas jednej godziny lekcyjnej zainteresować młodzież tematem historycznym, kiedy w swoich smartfonach mają cały świat, a atakujące ich w nadmiarze informacje skupiają uwagę dosłownie przez kilka sekund? Na jednej lekcji trzeba utrzymać uwagę dłużej, opowiedzieć o wydarzeniach sprzed 40, 50, 60 lat, skłonić do refleksji i jeszcze zachęcić do wspólnej pracy. Taką próbą opowiedzenia historii, a dokładnie przybliżenia czasów, w których powstawała Solidarność, są zajęcia edukacyjne realizowane przez Instytut

Dziedzictwa Solidarności. Noszą one nazwę nawiązującą do godziny lekcyjnej: „45 minut Solidarności”. Instytut wdrożył ten projekt pod koniec roku szkolnego 2023/2024, zaczynając od pilotażowych lekcji w kilku szkołach. Efektem tych pierwszych prób są zmodyfikowane zajęcia, które od bieżącego roku szkolnego Instytut prowadzi w szkołach średnich. Lekcje te sprawdzają się najlepiej w klasach od drugiej wwyż. W założeniu historia powstania Solidarności i zmian, które ten związek zawodowy zapoczątkował, jest opowiadana wieloaspektowo – ma przemawiać do młodych zdjęciami, plakatami, relacjami historycznymi, dokumentami z tamtych czasów, ciekawostkami i odniesieniami do współczesności. Wszystko to nie po to, by młodzi poznali ogrom faktów, ale by udało się rozbudzić w nich ciekawość, przekazać im wrażenie z tamtych czasów, być może przykuć uwagę jakimś szczegółem, który wykorzystają w regularnej nauce historii współczesnej. Na tyle pozwala standardowe 45 minut i ten czas trzeba efektywnie wykorzystać.

Wydarzenia w obiektywie

FOT. JANUSZ WOLNIAK

Szkolenie ratowników

W siedzibie Zarządu Regionu odbyło się szkolenie ratowników medycznych. Organizatorem szkolenia była organizacja związkowa NSZZ „Solidarność” we wrocławskim Pogotowiu Ratunkowym. Było to specjalistyczne szkolenie z wykorzystaniem medycznych fantomów. Kurs ma za zadanie pogłębić i uaktualnić wiedzę oraz zwiększyć umiejętności słuchaczy z zakresu medycyny ratunkowej, w obszarze niezbędnym do wykonywania zadań ratownika medycznego. Żeby zostać ratownikiem medycznym, trzeba ukończyć studia, przynajmniej na kierunku ratownictwo medyczne oraz odbyć półroczne praktyki w odpowiedniej placówce.

FOT. JANUSZ WOLNIAK

Protest w Rynku

We Wrocławiu odbył się protest „TAK dla edukacji, NIE dla deprawacji”. Rodzice, nauczyciele i wszyscy, którym na sercu leży dobro dzieci, protestowali przeciwko zastąpieniu przedmiotu „Wychowanie do życia w rodzinie” nowym przedmiotem „Wychowanie zdrowotne”, które zdaniem uczestników protestu propaguje szkodliwą dla dzieci seksualizację. Edukacja zdrowotna w przyszłym roku wejdzie do szkół jako przedmiot nieobowiązkowy. Rodzice obawiają się jednak, iż zmiana zdania przez minister Nowacką jest podyktowana tylko nadchodzącymi wyborami.

FOT. JANUSZ WOLNIAK

Spotkanie z Adamem Borowskim

Na spotkaniu wrocławskiego Klubu Gazety Polskiej gościł dawny działacz Solidarności, wielokrotnie represjonowany w czasach PRL-u Adam Borowski. W lipcu 1989 r. założył (razem z żoną Mirosławą Łątkowską) Oficynę Wydawniczą Volumen, która opublikowała wiele książek z zakresu historii Polski, m.in: słynną książkę „Żołnierze Wyklęci. Antykomunistyczne podziemie zbrojne po 1944 r.” (album, w którym po raz pierwszy zaprezentowano kilkaset zdjęć żołnierzy podziemia); „Solidarność. XX lat historii”; „Droga do niepodległości. Solidarność 1980-2005”; „Zaczęło się w Polsce”.

opr. jw

HUMOR

**BEZ pigułek – BEZ ćwiczeń
tylko w JEDEN miesiąc
Ty też możesz to zrobić**

KURSY PHOTOSHOP

Najlepsze narzędzie do zmiany twego ciała

Z zeszytów szkolnych:
Prostokąt różni się od kwadratu tym, że raz jest wyższy, a raz szerszy.

○○○○

Komunikat policyjny:
Wczoraj na skrzyżowaniu równorzędnym zderzyły się dwa samochody marki BMW.

Kierowcy i pasażerowie odnieśli niegroźne rany postrzałowe.

○○○○

– Doktorze, coś mnie kłuje w boku.

– To dobroć, zaufanie i współczucie.

– W jakim sensie?

– One zawsze bokiem wychodzą.

○○○○

Taksówkarz jedzie bardzo szybko, ostro bierze zakręty, wyprzedza samochód za samochodem. Pasażer blednie:

– Panie, niech pan uważa i wolniej jedzie, bo się rozbijemy! Ja mam na utrzymanie szóstkę dzieci!

Taksówkarz się odwraca:

– No i mi pan mówi, że bym uważał?

○○○○

U psychiatry.

– Panie doktorze, codziennie chodzę do sklepu i kupuję dwie flaszki wódki.

– No tak. Jest pan zakupoholikiem!

○○○○

– Ile miała pani mężów?

– Swoich czy ogółem?

○○○○

Rozmawia dwóch kolegów:

– Mam najwyższe stanowisko w firmie.

– Moje gratulacje. Jakie?

– Operator żurawia wieżowego.

○○○○

W sklepie:

– Czy te żarówki rzeczywiście świecą 7 lat?

– Oczywiście. Dajemy na to dwa lata gwarancji.

○○○○

Synku, jesteś taki niegrzeczny. Weź przykład z tatusia.

– Mama, ale tata siedzi w więzieniu...

– Tak, ale niedługo wyjdzie za dobre sprawowanie!

○○○○

Praktykant pyta ordynatora szpitala: – Co mam wpisać w rubryce „przyczyna zgonu”?

– Swoje nazwisko...

HUMOR ZESZYTÓW SZKOLNYCH

Przykład tańcuha pokarmowego: kapusta –zając – myśliwy.

Fryderyk uderzył w samo centrum, a Maria Teresa rozłożyła się wzdłuż granic Śląska.

Halka z rozpaczy rzuca się za kulisy, gdzie bezpiecznie ginie i znika.

Neandertalczyk z pochodzenia był Niemcem.

Robinson płynął cały czas, a kiedy przestał płynąć, poszedł spać.

Faraon jeździł na spacer w lekkoatletyce.

Przez pamięć o Jacku Soplicy nazwano jego imieniem wódkę.

Wokół słychać było jęki rannych i zabitych.

Przy ognisku harcerskim jedliśmy z apetytem kiełbaski wraz z harcerkami.

Po głębszym namyśle stwierdziłam, że bajki Krasickiego nie są głupie.

Z CYKLU: MISTRZOWIE BHP

○○○○

– Ile miała pani mężów?

– Swoich czy ogółem?

○○○○

Rozmawia dwóch kolegów:

– Mam najwyższe stanowisko w firmie.

– Moje gratulacje. Jakie?

– Operator żurawia wieżowego.

○○○○

W sklepie:

– Czy te żarówki rzeczywiście świecą 7 lat?

– Oczywiście. Dajemy na to dwa lata gwarancji.

○○○○

Synku, jesteś taki niegrzeczny. Weź przykład z tatusia.

– Mama, ale tata siedzi w więzieniu...

– Tak, ale niedługo wyjdzie za dobre sprawowanie!

○○○○

Praktykant pyta ordynatora szpitala: – Co mam wpisać w rubryce „przyczyna zgonu”?

– Swoje nazwisko...

SUDOKU nr 71

Celem jest wypełnienie diagramu 9 × 9 w taki sposób, aby w każdym wierszu, w każdej kolumnie i w każdym z 9 pogrubionych kwadratów 3 × 3 (zwanymi „blokami” lub „podkwadratami”) znalazło się po jednej cyfrze od 1 do 9.

	7		4			8		2
1				2	9		3	
7		5	2	8		1		
		4				2		
		3		4	1	9		7
	4		8	1				6
5		2			4		8	

Jako rozwiązanie proszę podać cyfry z wyróżnionego wiersza. Wśród osób, które do 13 kwietnia 2025 r. nadesłają mailem na adres: redakcja.wroc@solidarnosc.org.pl lub pocztą prawidłowe rozwiązanie, rozlosujemy nagrodę książkową. W tytule maila proszę wpisać *Sudoku nr 71*. Dziękujemy za nadesłane rozwiązania sudoku z poprzedniego numeru gazety. Książkę wylosowała pani Marta z Wrocławia. Gratulujemy. Nagrodę wyślemy pocztą.